تصوير ابو عبد الرحمن الكردي

منتدى اقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamontada.com

دیاری مه هاباد

(په ندی پیشینیان)

له هه لبه سته پرمه به سته کانی :

مه لاغه فوری حافزی مه هابادی

له ژیر چاوه دیری :

ماموستا هه ژاردا

مه‌هابادی
دیار

له‌ هه‌ڵبه‌سته‌

پڕمه‌به‌سته‌كانی مه‌لا غه‌فوری حافزی

له‌ ژێر چاوه‌دێری :

ماموّستا هه‌ژاردا

كوكراوه‌ی : ر. ره‌ش ئه‌حمه‌دی

کۆمەڵێک لە شیعرەکانی

مامۆستا مەلا غەفووری ڕابادیلم بە رجاد کەوت کە هێنیا
بوی من لە بارەی چۆنیەتی تەرزو مانا و بیروبڕوای
خۆم دەربڕم

ڕەنگە ئەگەر بێتو لەگەڵ بڵێم خوێنەوارن لایان وابێ
ڕوو بینیم بە خەرجم داوە ئەگەر وا بیر بکەنەوە پێیم ڕوونە
زۆر بێ ئینسافن مەلا غەفوور گەوهەرێکی بە گەوهەرە ڕوو
دەست ڕەنگینە ئەگەر ڕامالی دنیای نەبوە ، پێشم وایە
قەت بێ بێ

بەڵام لەوەقە لە شاعیری و دەم پاراوی هونەری دڵ هەزکا
ڕەنگینە . لە تەرازوی لەگەڵ سەنگانی وێژەوانی تا بێژی
قورس و سەنگینە

هەوجە نیە دانە دانەی شیعرەکانیشی کەمەوە و خوێنەرانی
ئاشنا ڕەزا کەم . لەبەر ئەوەی بە وردی وزانای وەیان خوێنی
و بایان ئەوەوە ، لێ دەرکا دەزانێ من بە دڵ دەڵێم
ورانت دەکەم کە مەلا غەفوور ئێستا کە ئەستێرکە لە ئاسمانی
کوردەواری و لە لای من تێشک داوێژێ و هێندێک لایان

وایە کوێرە. لە خوام دەوێ ئەم شاعیرە بێچارەمان هیچ
نەبێ هێندەی دەست کەوێ، شیعرەکانی خۆی پێ چاپ
بکات، کە لە بەرەوا بێ بەش نەبین.

هەژار

١١/٨/٦٢ کرج

شناسنامەی کتاب

نام کتاب: دیاری مهاباد

نام نویسنده. ملا غفور

نام انتشارات: سیدیان

چاپ از: چاپخانه

تاریخ انتشار: فروردین ۶۴

نوبت چاپ کتاب. اول

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

کتابفروشی سیدیان

پیشـــــــەکـــی

کومەڵێك لە شێعرەکانی مامۆستا مەلا غەفوری مەهابادیـم بەر چاو کەوت کە هێنابوی من لە بارەی چۆنیەتی تـەرزو ماناوە بیرو بروای خۆم دەربـرم ٠

رەنگە ئەگەر پێشی هەڵ بلێم خوێندەواران لایان وابێ رو بینیم بە خەرج داوە ، ئەگەر وا بیر بکەنەوە لێم رونە زۆر بۆ ئینســـافــن ٠

مەلا غەفور هۆنەریکی بە هونەرو دەست رەنگینە ئەگەر ماڵی دونیای نەبوە پێشم وا نیە قەت بی‌بێ ماڵم هەقە لـە شاعیری و دەم پاراوی چەندی دڵ حەز کا رەنگینە لـە تەرازوی هەڵ سـەنگانی وێژەوانی تا بێژی قورس و سەنگینە حەوجـە نیە دانە دانەی شێعرەکانی شی کەمەوە و خوێنەرانـــــــی شارەزاکەم هەر کەسێ بە وردی و زانایی .وەیان خوێنـــێ وباشیان سەرە ودەر لێ دەرکا دەزانی من بە دڵ دەڵێم وراست دەکەم کە مەلا غەفور ئێستا کە ئەستێرێکە لە ئاسمانی کوردەواری و لە لای من تێشك داوێژی و هێندێك لایـا ن وایە کوێرە لە خوام دەوێ ئەم شاعیرە بێچارەمان هیچ نەبـێ هێندەی دەست کەوێ ٠ شیعرەکانی خۆی بۆ چاپ کـا ت کە لە بەهرەی بێ بەش نەبیــن

هــــــــەژار

٢/٨/٦٢ کـــــــــرج

به نێوی خوای مەزن کە یارمەتی دام

ئەو بەرهەمە جوانە کۆبکەمەوە

کەندو کۆڵۆی رێگای ژیان ئەوەندە زۆرە کە ئینسان هەر چەند لە مەزرای چۆڵ و چەتون و سامناك و بێ دەرە تانی چەرمەسەری رەهەندە بو بێ هێشتا هەست بەوەی دەکا چوار چێوەیەکی پۆلایین رەگ و لەش و ئەندامیان لە نێو خۆ گرتووە و ئەشکەنجە و ئازاری ئەدەن •

ژیان ئەو قۆناغە بێ بەقایە لە نێوان دوو نەبونی نادیارا مەیدانێکی پان و بەرینە بۆ هەڵ سەنگاندن و تاقی کردنەوەی ئینسان تا بەڵکو بتوانێ بەر هەڵستی نەزانی و دڵرەقی راست بێ تەوە و پڕ بە دەمی بۆ رزگاری ئینسان لە دەست ئینسان هاوار بکا و قەڵای زۆرداران تێك بروخێنی و دونیای برایەتی و خۆشەویستی بەدی بێنێ

چ خۆشە ئەوکاتەی ئینسان بۆ وەی بژی و خوێن لە رەگ و ئەندامی لەشی دا بە زەبری خوشەویستی بەرەی ئادەمیزاد پێ بداو ئاسەواری گورگە بە رواڵەت بەستەزمانەکان نەمێنێ و ئینسانە ئازادەکان بتوانن لە سروشت و دەست کردی خوداوەندی بۆ پێشکەوتن و خزمەت بە یەکتر کەڵك وەرگرن

یەکەم جار نی‌یە مەلا غەفوری (حافز) ئەناسم و ناشمەوێ بەو یسانە ئەدیبێك بە عەزیزانی ئەدەب پەروەر بناسێنم چونکی

ئەوەی راستی‌یە قەڵەمێك کە لە پێناوی برس و ترسا لە رێ هەتڵە نەبوبێ رێی هەڵەرۆیی ناگرێتە بەرو زۆر بە ئاسانی جێ ی خۆی ئەکاتەوە و هەوڵ ئەدا لە دەردەکان بدوێ ئەو دەردانەی ساڵەهای ساڵ لە گەڵمان بوون و خاوەن بیرو بروایەکان ناسیویانن و بۆ لە ناو بردنی ئەوێش و زامانەی ژیانە تێکۆشاون و تەنانەت ئەگەر تێ گیراوی یەکیان لە ژیانی دا بەدی هاتووە هەوڵیان داوە بە شێوەی پەند و مەتەڵ بۆ بەرەی دوای خۆیان بیهێڵنەوە تا ئەو گرێ پوچکە یا هەڵەیە رۆژگارێکی سەر لە نوێ دوپاتە نەبێتەوە و دەرسی لێ وەرگرن بەلام کوا ئەورۆ وایە؟

خەم و دەردی ژیان ئەوکات بە راستی و دروستی دێتە سەر کاغەز و قەڵەم ئەتوانێ لاپەرەکان بە درکاندنی ئەو دەردانە بنەخشێنێ کە نوسەر یا شاعیر وەك هەمو خەڵکی لایەنگر لە ناو دەردا ژیا بێ و خۆی لە خەڵك و دەردەکانیان بێگانە نەزانی

جا کێ لە مەلا غەفور زۆرتر خەمی ژیانی بە ئەستۆوە بووە و دونیای روناکی ئینسانەکانی وا بە تاریکی دیوە؟

کوتنی دەردەکانیش ئەوکات ئەتوانێ باش و بەجێ بێ کە خوێنەر لە بیستن و شارەزابون بە سەریاندا کاڵەی چارەسەری هەڵبەستێ و هەستێ و دەرمانێك بۆ ئەو هەمو

کەم و کوڕیانەی ڕێگای ئینسانی دڵ بە دەست زیانەوە بدوێنێتەوە بۆ من کە هەمو کات ئاواتم ئەوە بووە بەزەی خۆشی بخەمە سەر لێوە بە بارو گۆنا ماتەم گرتوەکانی ئینسانی لێ قەوماوو هەناسە سارد جێی شانازییە توانیم بە هاتو و چۆ و تەقالای بێ وچان بە سەر زۆر گیرو گرفتان دا زاڵ بوم و بەرهەمەکانی مەلا غەفور کە لە درێژەی تەمەنی دا سەوزایی بەهار و گەشە و تروسکەی ئەستێرەکانی بە چاوی دڵ دیوە کوکەمەوە و بەو چەشنە بەرگری لە لە ناو چون و فەرامۆش بونی ئەو هەستە خاوێنە بکەم

بە پێویستی دەزانم سپاس بکەم لە مامۆستای هەژاران هەژاری پایە بەرز لەوەی چەن شەوو و ڕوژ لە حالێك دا نەخوش بو لە ماڵە هەژارانەکەی ماوەمان گرت و شێعرەکانی مەلا غەفوری بە تەرازوی شێعرناسان لە باری تەرز و ماناوە هەڵسەنگاند و بڕوای خۆی لەو بێیە دا دەربڕی.

جا ئێستا بە یەکەوە گوێ بۆ بەسەرهات و ناسینی ئەم شاعیرە دڵ بە خەمە ڕادەگرین .

بەو ئاواتەی کە ئاواتی هەمو ئینسانە باشەکان بێتە دی و بتوانین ئەو تۆ و کە شیاوی پلە و پایەی ئەو شاعیرە یە ڕێزی لێ بگرین و نەهێڵین لەوەی زیاتر بە دەست تەنگی و هەژاری زیان بەرێتە سەر

ڕسولی ڕەش ئەحمەدی

١٥/ ٨/ ٦٢ مهاباد

کــورتــەی ژیــانــی شــاعیــــر

پ: ماموستای بــەرێز ماوەیەکـــی زۆرە خەریکی کۆ کردنەوەی شێعرەکانیـــن وا باشە بۆ شارەزایی خوێنەرانـــــی بەرێز ئەوەی لە بارەی خوتدا وەبیرت دێ بە کورتی بۆ مانی بلـێی:

و: وەڵــڵاهی رەسوڵ گیان ئەوەندی لە بیرم بێ ژیانـــم هەر چارەرەشی و بەد بەختی بووە بنوسە خەم چاو لــــە دەستی هەژاری کەنەفتی چارەرەشی ماڵ بە کۆڵی بەڵام بە پێچەوانەی هەمو ئەوانە هیواداری بۆ دوا رۆژێکی رونــــاك

نێوم غەفور کوڕی دەروێش عەبدوڵــڵا لە ساڵـــــی ١٣٢٦ کوچێ بەرامبەر بە ١٣٠٦ی هەتاوی لە شاری سەقز لە دایك بووم دوای ساڵ و نیویك باوکم ماڵی چووە بۆ بانــە و لەوێ خەریکی کەسبی دەباغچێتی بووە. تا لەوکاتـــەدا بۆ چەرم کرین هاتووە بۆ مەهاباد سەفەری ئەو دەمــی بـــە کاروان و زۆریان پێچووە رێگا و بانیش وەك ئێستا نەبــووە لەو ماوەیەدا کە بابم دە سەفەر دا بووە ئازاری خروێکـــە واتە ئاوڵە لە بانە پەیدا بووە منیش لە بەر ئەوەی کـــەس نەبووە بم کوتێ توشی ئەو ئازارە بووم هەر چونی بــووە ئەو هەواڵەیان بە باوکم داوە ئەو زمان حەکیمێکی عروسان

له مەهابادی بووە گووایە دەرمانێکی بووە کە یاند بایە هەر چاوێك لە کوێر بون رزگار دەبو سقالی ئەو دەرمانە بە لیرەیەك و لیرەش ئەو کات ٢٨ قران بووە·

باوکیشم بە پەلە سقاڵێك لەو دەرمانە دەکڕێ و بە کارواندا دەی نێرێتەوە بەڵام ئەو پیاوەی دەرمانەکەی منی پێ بوو لە سەفەری گیر و گرفتێکی بو دێتە پێش و نۆ رۆژان لەوی ماتڵ دەبێ داخی داخانم وەختایەکی دەگاتە کە لێخان کە من بینایيم لە دەس داوە ئەو چاوانەی هیوای دووا رۆژی من بوون و بە هۆی ئەو چاوانەوە دەمتوانی ژیانێکی باشم بایە·

ژیانێك دوور لە کەنفتی و لارەملی و چاو لە دەستی وەکو ئەو خەڵکە ئەمنیش بە کاسبی و رەنجی شان دەمتوانی بژیم و منەت لە کەس هەڵنەگرم· بەڵام بەداخەوە بە پێچەوانەی ویستی من لە گەڵ ژیانێکی پڕ ئاخ و داخ و تەنگ و چەڵەمە و خۆزگە و بریا و دەس تەنگی و لارەملی و مەمنونی ئەم و ئەو و زۆر شتی تر رو بە رو بوم کاتێ ئەو دەرمانە گەیشتەوە بانە زۆر کەس لە هاو تەمەنەکانی من بەو ئازارە گرفتار ببون فریایان کەوت زۆریشیان چاویکیان لە دەس دابوو چاوێکیان بۆ مابوو بۆ خۆم وەبیرم نایە بەڵام بۆیان دەگێڕانەوە دوای لە

دەس دانی چاوەکانم یانی ئەو چاو لە دەس چونـــە.
شوێنێکی خراپی لە سەر مێشك و روحم دانابو تـــا
ماوەیەك روو بە شێتــی چــوو بــوم شەوانە هەڵئەســا م
رام دەکردە دەری شاری زۆر جار لە چاڵاوو قوڵکـــە
دەکەوتم یا لە بان را دەکەوتمــە خوارێ نا چـــار
شەوانە باوکم یا دایکم بە پشتێن لە خۆیان دەبەستم
ئەو جار ئەگەر هەڵستابام وەخەبەر دەهاتــن ٠
گوایە ماوەی دو ساڵ ئەمن ئاوا بووم بە کورتـــی
لە تەمەنــی حەوت سالی دا باوکم نامی بەر قورئـــان
خوێندن و لای پیاویك بە ناوی میرزا حەمە کەریمـــی
مەخرونی کە ئەویش کورێکی وەك منی بوو دوو سێ یەکی
دی لە لای ئەو پیاوە دەمان خوێند زۆر رۆژی واهەبو
پێکەوە دەسمان دەگرت و دەهاتین بۆ ینەوە ماڵـــێ
هەمومان یا لە بانی را دەکەوتینە خوارێ یا لـــە
چاڵێ دەکەوتین دەنا شتێکمان بە سەر هەر دەهات
ناچار لە چون و هاتنەوەدا یەکێکیان بۆ تـەرخـــان
کرد بوین دەی بردینە لای مامۆستا و لە پاشان دەی
هێنایەنەوە باوکم تا بلێی خۆشی دەویستم زۆر جاران پێیم
دەکوت پێم خۆشە لە گەڵ حافزانی تر بم نیـــری
سولەیمانی لەوێ دەخوێنم ٠ لە جوابم دا هەمو جـارێ

دەیکوت : شتی وا نابێ بێ تۆ هەڵناکەم بە داخـەوە ئەو خوشەویستی یەی باوکم بە قازانجی من تەواو نەبـو. چونکی باوکم نەی هێشت هەر لە منالێ وە تاڵ وسوێری بچێژم و باشتر لە مەیدانی ئیمتیحانی ژیان دەرچـم هەستـم بە ڕۆژە ڕەشی و بون و نەبونـی نە دەکـرد بەیانی کە نانیان بۆ دا دەنام دەمکوت نای خۆم تا پێم نەڵێن بۆ ناهار چیمان هەیە؟ ناهاریش دەبو بزانم. بۆ شام چیمان دەبێ باوکم منی وا بار هێنا بـوو پێم وا بوو ژیان هەتا هەتایە ئاوا ئەمێنی.

تا سالی ١٣٢٠ی هەتاوی نیوەی قورئانم بە باشی خوێند هەر لەو کاتەدا دەورو دوکانی ڕەزا شا تێـك چوو، حەمە ڕەشید خان هێرشی هێنا بۆ بانە، دەور بوو بە دەوری عەشیرە و بەگزادە هەر کەس بەیانی زووتر لە خەو هەستابایە ئەو ڕۆژە حوکمەت بە دەس ئـەو دەبو باوکم و شەریکەکەی لێ بران لە بانە کۆچ بکـەن ماڵیان بار کرد و لە بانە ڕۆیشتن حاجی بابای شەریکی باوکم لە بۆکان گیر ساوە و باوکیشم چونکی دوو برای تری لە سابـڵاغ بوین ئەویش هاتن لە سابـڵاغ(مەهاباد) ـــ نیشتە جێ بو لە سابـڵاغیش باوکم بردمێ مـزگـەوتـی حاجی ئەحمەدی و سەر لە نوێ لە لای مەلایەکی حافـز

که ئەو کات لەو مزگەوتی بانگی ئەدا بە نێوی ماموستا مەلا حەمەدی حاجی بایزی لە بەر خویندنی نامەوە ئەو نیوەی لە بانەش خوێند بووم سەر لە نوێ دوپاتم کردەوە بە کورتی لە ماوەی هەشت ساڵان دا قورئانم تەواو کرد

لە سالی ۱۳۳۰ را زۆرتر خوم دا بە شێعر لە بەر کردن و رەوان کردنی شێعری شاعیرانی کورد و فارس کە یغم لە هیچی دی نەبو بەڵام باوکم ناچاری دەکردم کە هەر دەبێ بخوێنی تەفسیری قورئان و شەرع و عیلم و ... منیش هیچ وازم لە خوێندن نەبو هەر چونێك بو هێندیکم خوێند لە لای مەلا حوسێنی مەجدی هێندێکم عەروز و قافیە و لە لای حاجی مەلا خالیدی وەحیدی دەربەندی هێندیکم شەرع و لە لای قازی مەحەمەدی خزری لە شنوێە هیندێك شەرع و عەقایدم خوێند ..

زۆرتری ماوەی ژینم لە گەڵ فەقێیان را بوارد و لەهاتو چۆی حوجرەکان و لە هامو شۆیاندا زۆر شتیان لێ فیر بووم وردە وردە خوم دا بە شیعر کوتنەو زۆر جار شێعرەکانم لە بابەت شۆخی و هەجوو ئەوانەوە بووە . دوای ماوەیەك هەر لە لای فەقێیان

گوڵستان و دیباچەی یوسف و زولەیخام خوێندن هەر لەو کاتیشدا کە زۆر خوم دابو بە سەر شیعر کوتنـــــدا پێم خۆش بو شیعری شاعیران تەخمیس کەم بـــەڵام چۆنیەتی زیانم شوێنێکی قوڵیان لە سەر شیعرەکانـــم دا نابو بە چە شنێ کە زۆربەی شیعرەکانم تاریـــفو زەمی خەڵکی بو زۆر جاران پێ یان دەکوتـم ئـــەو شیعرانە نۆ بکەمەوە باشە با بە خۆرایی نەچـن ٠

دەمکوت شیعری من پایە و مایەیەکی وایان نییە بە کاری دوا ڕۆژی بێن و بیان نوسمەوە لە سالی١٣٢٥ لە شێوەی تاریف و زەمی خەڵکی لادا و هێندێکـــم شتی تازە کوتن وەك کیژی سابـڵاغی و خەیاڵی خـاوو بەهاری فارسی ــ یەکەمین شیعری فارسی ساقی نامەیەك بو هی شێخ عەبدوڵلای تاڵەبانی کە تەخمیسم کـــرد بە داخەوە نوسجەی ئەوم لە لای نەقێ یان لــێ ون بـو ٠ لە ساڵی ٥٦ و ٥٧ی میلادی ئیزگەیەکی کـــوردی لە قاهیرە دەستی بە کار بوو ڕۆژانە نیو ســاعـــەت بەرنامەی بـڵاو دەکردەوە زۆر هۆگری ئەو بەرنامەیە بوم و هەمو جارێ بە بیستنی ئەو بەرنامەیە هاســت و مێشکم دەبوژاوە لە ساڵی ٥٨ی میلادی کە شۆڕشــی چاردەی تەموزی عێراق دەسی پێکرد بە تەواوی ٠ هەمتـی

من له بارەی شێعرەوە گۆڕا له سالی ٥٠ را بەهۆی تێکۆشانی برایەکی خۆشەویست فێری خەتی برایل بوم وردە وردە دەستم بە خوێندن کرد تا وەکو گەیشتە ئەوەی لە تاقی کاری شەشەمی سەرەتایی دا بەژداریم کرد

مەبەستی من زۆرتر فێر بونی خەتی نابینایان بو ئەو خەتە لە سەت و بیست سال لەمەو بەرەوە لە فەرانسە ئیختیراع بووە و لە سالی ۴۲ هاتۆتە ئێران و لە دوای هەموو دەوڵەتەکانی دی بەکار هێنراوە جا لەمەو دووا هەر چی دەمکوت بەو خەتە دەمنوسیەوە یا لە سەر شریت تۆمارم دەکرد لە ساڵی ۴۴ی هەتاوی دا لێ برام پەندی پێشینیان کۆ کەمەوە و بیان هۆنمەوە لە سەر ئەو لێ برانە زۆرم زەحمەت کێشا دەمناردە دێهات پەندیان بۆ کۆ دەکردمەوە ئەمنیش دەم هوندەوە فەقێ یەکانیش بۆیان دەنوسیمەوە بەڵام داخی گرانم چەتەکانی ساواک رۆژیکی هێرشیان هێنا بۆ ماڵەکەم ئەو پەندانە و هێندیك لە دیوانی شاعیرانی دیم لە ماڵێ بو لە گەڵ خۆیان برد زۆرم هەوڵ دا وەگیرم کەونەوە بۆم نەگونجا و زەحمەت بە خسار چوم.

هاوارم بۆ ئیمام جومعەی ئەو کات برد تا بەڵکـــو
هەوڵم بۆ بداو شێعر و کتێبەکانم بۆ وەرگرێتـــــەوە
لە وڵامم دا کوتی: تازە لێ یان گەرێ و وەدویـــان
مەکەوە ئەگەر بە قسەی منیش دەکەی واز لە شێعــری
کوردی بێنە. ئەو قسە ناخۆشترین قسەیەك بـــو
تا ئەو کات بیستبوم وەك خوێ بە برینانم داکرابـێ
بۆ ماوەیەکی ناهومێد و کاس بیوم لە ئاخـــری
ساڵی ٥٦ی هەتاوی لێ بڕام هەر چونێکی بێ وەبیـــر
خومیان بێنمەوە دوای بیر کردنەوەیەکی زۆر ئەوەندەی
ئێستا لەو دیوانەدا هەن وەبیر خۆم هێناوەتـــەوە
و کۆم کردوونەوە. بە راستی لە سەر ئەو شێعرانــــە
کوێرەوەری زۆرم کێشاوە ئەو کات کە بە هیمەتی تـــۆی
دڵسۆز نوسیبومنەوە لێم ببونە بەڵا و هەر رۆژەی لــە
قوژبنێکی دا لە ترسی ساواکی دەمشاردنەوە تەنانـەت
ساڵێك ناردمنە سەردەشت تا وەکو راپەرینی گـــەورەی
ئێران دەستی پێکرد وردە وردە هێنامنە وە لای خـــۆم
و ئەوەندەی توانیم بە شریت لە ئیختیاری خەڵکـــم
نان پاش بیست ساڵ ژیان لە شاری سابـلاغ بــــە
هۆی گیر و گرفتی ژیان باوکم ناچار بو بەرەو بانــە
بگەرێتەوە باوکم بەرەو بانە گەراوە و منیش تەنیــــا

لێرە مامەوە بەردەی تاڵی ژیانم لێرەدا تاریك و لێڵ تر بو تا خافڵ لێم قەوماو لە باوکم هەڵبڕام بە داخەوە لە وڵاتی مەماناندا ئینسانی کوێر مەحکومە بە سواڵکردن ژیانی بەڕێتە سەر بەڵام ئەمن دوو مانگ بە سیغار و بلیتی بەختی ئازمائی فرۆشتن رامبوارد بەڵام داخی گرانم ئەوی هەشم بوو بە دەستمەوە نەما چونکی ئی وا هەبوو بلیتی کۆنی دەدامی و بە تازە لێی دەگۆڕیمەوە ·

هیچ چارم نەمابو لە گەل تاقمێکی دی لە حافزان چومە دەرەوە بۆ گەڕان جاری ئەوەڵم بو زۆرم لە بەر گران بو دەست پان کەمەوە و داوای خێر و ئیحسان بکەم· هەر لە بەر ئەوەی ئەوانەی لە گەڵم بون بۆیا ن داوا دەکردم

ناخۆشترین دەورانی ژیانم دەستی پێکرد هەر شەوەی لە دێیەك و لە مزگەوتە کونێك دەماینەوە بە خراپترین جاجم و لێفەی کۆن و پیس دەنوستین تا حەو تومان لێ تێ ومر دەسوراوە لە بەر چڵك و رشك و ئەسپێیان ئۆقرەمان لێ دەبرا دەردی چاو ساغیش سەرەرای هەمو دەردان بو لە گەڵمان ریێك نەدەکەوتن ئەوەی بەیدامان دەکرد دەبو لە گەڵمان نیوە کردبان ئەوندی

پەیداش کرا بوبە کەیفی خۆیان بو · ئەوەی لە ماوەی بیست شەو یا مانگێك گەڕان و سوڕانەوە دا دەمان هێناوە حەو تویەك ژیانی ئێمەی دا بین نەدەکرد دەبو سەر لە نوێ بڕوینەوە دەرێ

هەرگیز لە بیرم ناچێ جارێکی لە حافزەکان هەڵبڕا بوم وَ بێ چاو ساغ بە ماشێنی لە شنۆیە را هاتمەوە نەغەدەی بە تەنیا لە ناو بازاری نەغەدە دا دەخولامەوە ئێوارەیەکی درەنگ و کاتی دوکان داخستن بو سەرم لێ شێوا بو نەمدەزانی روو لە کوێ کەم لە پڕ توشی ئاشنایەکی لە مێژینەم بوم ئەوکات رەئیسی دادگای نەغەدە بو و لە نێو نەتێیان لەگەڵی ئاشنا ببوم زۆر بە گەرمی چاك و چۆنی لەگەڵ کردم و زۆری پێ سەیر بو منی لەو حاڵەدا دی ـ پرسی بە تەنێ بۆ هاتویە ئێرە و چ دەکەی؟

ئاوەڵەی شەرمم لە روی نیشت نەمئەزانی چی جواب دەمەوە بڵێم لە سواڵ کردنێ بووم نانا هەرگیز. جونکی رۆژێك ئەو منی بە جورێکی دی دیبو جوابم داوە سەرێکی شنۆیەم دا نەختێکم کار هەبو ··· بەڵام دەم و چاوی سوتاوو رەنگی رەش هەڵگەڕاوو چڵکنی بەرگ و لەش و گۆنای تێك قوپاوم زۆر چاك نیشانی

ئەدا لە کوێ بــووم و لە چــی گــەڕاوم ·

تێگەیشت ئەگەر زیاترم لــێ بکۆڵێتەوە بە خۆ ـ دا ـ دەشکێمــەوە ، دەستی گرتم و بردەمێ میوان خانــەیەك وپێی گوت ئەم مامۆستایە ئەو شەو میوانی منــە و دەمێ نان و جێ وبانی خۆشی بێ خەرجەکەشی لە بـــاڵای من بە یانیش ماشێنی بو بگرە و بینێرەوە سابــڵاغی. کاتێ گەیشتمەوە ماڵێ ئەوەندە بە خۆم دا شکا بومـــەوە دوو ڕۆژان نانم پێ نــەخورا قەسیدەیەکی دوور و درێـــژم لە مەڕ چلۆ نایەتی ژیانم هۆنیوە و بۆ ئەو دۆستـــەم نارد لــەم قەسیدەیە دا چۆنیەتی ژیــانی خۆم بــۆ روون کرد بۆوە و سپــاس خۆم دەربڕیبــو لــەو هەمو ڕیـــزەی ئەوێ شەوێ لێمی گرت ·

بە ڕاستی هەرچــی لە بارەی دیوەزمەی ژیانمــەوە بڵێم هەر کەمە تەنیا دڵخۆشیم بەوەیە نوسراوەکانـــــم دەگەنە دەستی خەڵك و بە ئاواتی دێرینم دەگەم ·

ڕەســـوڵــــی ڕەش ئــــەحمـــدی

١٥/ ٧/ ٦٢

ئەوە کورتەی وتو وێژیك بو لە گەڵ شاعیری دڵ ڕوون وخاوەن هەستی کورد مەلا غەفوری دەباغی ناسراو بە حافزی کــوردی ·

ستایش بۆ یەزدانی مەزن

حەمد بۆ خوای بەرزو و بێ هاوتا
خالیقی مەخلووق بێ باك و تەنیا

راگری زەوی و حەوت ئاسمانە
بەری لە وەهم و شك و گومانە

بە قودرەتی خۆی لە یەك قەترە ئاو
جوانترین بەشەر دێنێتە بەرچاو

ڕۆژی ئەو دەخۆن گەلی گیان لەبەر
هەر بە دەس ئەوە قازانج و زەرەر

هەرچی ئەو بیدا نابڕێتەوە
هەرچی ئەو بیبا ناگەڕێتەوە

بە یەکێ ئەدا ماڵی زۆر و گەنج
بە یەکێ ئەدا موشەققەت و ڕەنج

یەك بەخێو ئەکا بە ناز و نیعمەت
یەکێ دەخاتە ژێر باری زەحمەت

یەکێ تێر دەکا لە گۆشت و پڵاو
یەکێ کوێر دەکا بۆ جۆری شۆرباو

یەکێ گەرانی بە کادیلاکە
یەکێ بە پێ یان ماندو و هیلاکە

یەکی رادەخا فەرش لە بەر پێ
یەک لە سەر حەسیرگیانی دەردچێ

یەک سورانەوەی بە تەوبوتایە
یەک ماندو و مردو هەتا هەتایە

یەکێ بەدەنی وەک گرێ دارە
یەکێ دوازدە مانگ لەشی بیمارە

یەکێ منداڵی زۆر و بێ خێرە
یەکێ تا دەمرێ هەر وەجاغ کوێرە

یەکێ لە باخەڵ ناسک و نازدارە
یەک هاورێ لە گەڵ ورچی نێو غارە

یەکێ پەری روو دێتە باوەشی
یەک دیڵە دێوێک بۆتە هاوبەشی

یەکێ دەکاتە گەورەی خاس و عام
یەکێ دەنوێنێ لە تونی حەمام

بە یەکی ئەدا عەقڵی ئەفلاتوون
یەکی دەکاتە واریسی مەجنون

یەکێ دەکاتە قوتبی رەببانی
یەکێ دەکوژێ بە بێ ئیمانی

یەکێ زانایە ژیانی تاڵە
یەک گەوج و نەزان بە ماڵ وحاڵە

یەکێ دانیشتووی کۆشک و تەلارە
یەک بە ئەرمەنی و جوش قەرزدارە

یەکێ حیسابی رەدبو لە میلیارد
یەکێ شک نابا لە ماڵ پوتێ ئارد
یەکێ شیک ترین جل لە بەریایە
یەک لە تەندورخەی بۆ سوێ لێنایە

یەک گرانترین پارچەی دادڕی
یەک تورەکەی سوار ئەستوی دابڕی
یەک کوشک و سەرای لێ بەجێ ماوە
یەک شارەداری لە قەبری ناوە (مەبەست لە

یەک بە دەست و دڵ یەکێ چروکە
یەک ئێلگران یەک رەزا سوکە
یەکێ دەست لە مل یاری چاو بازە
یەک چاوی خیل بو لە بەر دەروازە

یەک ماڵی پڕە لە نەخت و گازۆڵ
یەک هەڵدەلەرزێ لە بەر سەرماو سۆڵ
یەکێ خاوەنی سەروەت و ماڵە
یەکێ تا دەزی روت و رەجاڵە

یەکێ خاوەنی پێزو و پەیکانە
یەکێ لارەمل لە قوون دەرکانە

یەک بە دەستی پڕ بۆ ماڵ دێتەوە
یەکێ بەبێ شێو سەر دەنێتەوە

یەکێ بێ حەد و حیسابە ماڵی
یەک بە خێو دەبێ بەنانی سواڵی

یەکێ دەباتە نێو ئاپارتومان
یەک دەخزێ نێتە بەندی خانەکان

یەکێ ئارەقەی نایەتە نێو چاو
یەکێ دەبرژێ لە بەر سورە تاو

یەکێ خاوەنی سەروەت و ماڵە
یەکێ تا دەمرێ روت و ڕجاڵە

بە یەکێ ئەدا دینار بە خەڵوار
یەکێ سەگ و نان دەکا قەرزدار

یەکێ نان لە دەم سەگ دەرفێنێ
یەک هەزار پوڵ دەدۆزێنێ

یەکێ سوبحانەی هەنگوین و رۆنە
یەکێ سێ زەمەی شیرێژی کۆنە

یەك پارچەی ناپاب دەكاتە بەرگی
یەك لە بەر روتی دەخوازێ مەرگی
یەك پوڵ و پارەی بە سود دەگەرێ
یەك سەری مانگێ رەنگی دەپەرێ
یەكێ رۆژ و شەو مەست و سەرخۆشە
یەك لە سوێی گۆشت و چەوری نەخۆشە

یەكێ نەهاری قەل و مریشكە
یەكێ دۆی ترش یا نانی ویشكە

یەكی مەكینە سەرگی دەشۆرێ
یەك لەدەست تەنگی ژنی دەتۆرێ

یەك هەمو ساڵێ دەچێ بۆ حەجێ
یەكێ بەر بینگی دەگرێ پور خەجێ

یەك پوڵی زۆرە ژنی دەدەنێ
یەك ماوەی ژینی دەنوێ بەتەنێ

بە یەكێ ئەدا چەند دەستە خانو
یەك دادەمێنی بۆ كرێ خانو
خوێ لە هەمو كەس باشتر دەزانێ
مەرد دەباتە لای نامەرد بۆ نانێ
كە سیش ناوێرێ بێژی خوایە
بو وات كردووە و لە بەرچی وایە

پەندی پێشینیان

ئەگەر قسەی حەق لەمن دەپرسی؟
تێر ئاگای نییە هەرگیز لە برسی

بە قەول وقەرار قەت مەخۆ فریو
بە هیوای جیرانە ویشکە تیکوشیو

گوێ بگرە زەریف بۆ ئەم نەزیلە
مەسپێرە هەرگیز دوگ بە پشیلە

هەرچی خۆت نەی کەی بێ سودە کاکە
بە دەستی خەڵکی مار بگری چاکە

لە نیو خاس و عام ئەم قسە زۆرە
ماڵی خۆ نەخۆر بۆ چەکمە بۆرە

لای گەوج و نەفام نەسیحەت بایە
یاسین بو گویلك بلوێر بۆ گایە

ئەو کەسەی کورەی نەوسی لە جۆشە
وەك کەری ماندوو محتەلی جۆشە

ناتەواوی هۆی قرەو جەنجاڵە
بەلام سفرەی پڕ هێمنی ماڵە

کە ناعیلاجی روی کردە ماڵت
حەریفی دایکت دەکەی بەخاڵت

پیاو قەرزی کۆن وخزمی دوروڵات
دێنێتەوە بیر گەر زۆری بۆ هات

خزم بەکاری قیامەت نایە
مەعلومە دنیا هەر بۆ دنیایە

بەو کەسە دەڵێن عاقڵ و وشیار
دوو جار لە جێیەك پێوەی نەدا مار

بەکەسێك دەڵێن عەقڵی تەواوە
خەمی نان بخوا شوتی هەر ئاوە

جارێکت خواردم بە سندانت بێ
دو جارت خواردم نۆشی گیانت بێ

گارانەکەیان رادا بە زۆری
تازە دەپرسێ لە مانگا بۆری

ئاوری بن کایە بۆ سوی لێ نایە
دزی خۆ ماڵی لە گرتن نایە

دز و خاوەن ماڵ گەر ببنە هاو دەست
گا لە رۆچناوە دەردێنن بێ هەست

ئەگەر بکەویە بەر هەڵمەتی شێر
قەت پەنا مەبە بو رێوی بێ خێر

جوابی قوزەڵ قورت ، سندان و دەردە
پێشینە دەڵێن جۆی کڵۆ بەردە

وەختێک دەزانی مەعنای حەوسەلە
بە کەوچکە ئاوێ نەکەویە مەلە

زانیت کە حەریف لە خۆت زیاترە
شەڕی خۆ تریێن نەکەی چاترە

دەستێک نەتوانی بی بڕی لە بێخ
دەبۆ ماچی کەی وەک جەنابی شێخ

مردم لە داخی ئەو زل پیانیێرە
خۆی کردە وشتر لە ترسی گیرە

وا مەشهورە ساڵ هەوەڵ بەهاری
خۆشی و ناخۆشی دەکا دیاری

نەهاتە بەر بار ئەگەر کەری زل
بۆ خۆت بۆی بەرە بەشان و بەمل

وایان فەرمووە پیاوانی زانا
کوسە چوو بۆ ریش سمێڵی دانا

بیستومە لە زۆر پیاوانی ماقووڵ
شەر بە شمشێر و مامەڵە بەپوڵ

میوان نایەوێ سفرە رەنگین بێ
نانت جۆیین بێ و خوڵقت گەنمین بێ

پیاوی میوان گر چوو بۆ هەر جێ یە
بێ مننەت نان و خوانی خۆی پێیە

هەڵاتن عەیبە بۆ پیاوی شەر کەر
بەڵام هێندی جار پێی دەڵێن هونەر

خوای تەعالا کار بێ جێ ناکا
تا کێو نەبینێ بەفری تێ ناکا

بۆ ئەم نەزیلەش گوێ را بدێرە
چێشتی بڕ کابان بێ خوێ یا سوێرە

کەسێ نەگبەتی بێتە سەر شانی
پەلۆلە بخوا دەشکێ ددانی

ئەگەر گلۆڵەی تۆ کەوتە لێژی
بە تەما مەبە کەس چاکت بێژی

حەز دەکەی دوور بی لە گێرە و کێشە
بە قەت بەرەی خۆت پێ رابکێشە

پێم خۆشە گورگی وڵاتەکەی خۆم
بم خوا نەوەکو شێری عەرزە ڕۆم

ئەی خوێن مژی گەل تا زووە بمرە
دەڵێن سەگی هار چل شەوی عومرە

زگ گورگی سەر مەر بۆ وا فەقیری
خۆ تۆ هەوینی نۆ مەنجەڵ شیری

هەرچی میروولە کردی بە ساڵێ
وشتر لێسی دا هەر بە قەپاڵێ

ئیش بە بێ زەحمەت محاڵە بوونی
پیاو ماسی بگرێ تەر دەبێ قوونی

ئاوت خواردەوە جارێک لە کانی
بەردی تێ مەخە خۆ تۆ ئینسانی

لەگەڵ کێ خواردت چایەکی تاڵی
خەیانەت مەکە بە سەر و ماڵی

خوت ناحەز مەکە لە کن تەڵەبکار
حیساب بە دینار بەخشین بە خەڵوار

هیچ عەیب ناکەی دە بوو دا رزی
رەفیقی قافڵە و شەریکی دزی

شایی لە گەل گورگ ئەکەی بە درۆ
بۆ مەریش دەکەی شیوەن و رۆڕۆ

هیوام پێت نییە زل و بێ خێری
بەکەر ناوێری بە کورتان شێری

ئەوی دۆست دەیکا پێی ناکرێ دوژمن
هەر جارێ ناشتا دەکا درۆزن

جێی مست و زللە پێلەقەو شەقە
لە قەدیمەوە قسەی حەق رەقە

پیاو بە خزم و دۆست دەبێ کوڵەوار
ناقەڵشێ هورە لە خۆی نەبێ دار

لەگەل ئەم بیرو باوەرە چۆنی
دەڵێن چێشتی خۆش دیارە بەبونی

زور بە نەفامم دیتە بەر نەزەر
کەمێ لە ئەسپ دا بەزێ بۆ کەر

دار ویشک دەبێ بە ئاواتی باز
جارێک لە سەری بخوێنێ ئاواز

بیستومە پاروو لە زار بکەوێ
بۆ کۆش چاکترە نەک ئێرە و ئەوێ

ناحەقی کرا لە منی هەژار
جا فەرقی چییە چ گورگ و چ سوار

پیٚی ناوێ ئیتر ئەم فاك و فیكە
ئەگەر بەزد دوورە خۆ گەز نیزیكە

بچۆرە جێ یەك هیچ كەس نەت ناسێ
خۆت هەڵ بكێشە پڕ بە كراسێ

بە رۆژ دەگەرێ بە كراسی كەتان
بە شەو دەچێتە نێو كوڵی كورتان

ئەوەی لە لای تۆ سووك و بەدناوە
لە كراسی خۆی دا وەكو تۆ پیاوە

شوێن كڵاوی خوار مەكەوە خاڵە
فەرز لەوێ بێ سوننەت بەتاڵە

خۆ بە كوشت مەدە بۆ پاروی گەورە
بێ بەلا نییە ئەو دووگە چەورە

هیچ سودی نییە ئیشی بە پەلە
هەر بۆ كاری خێر باشە عەجەلە

دوست ئەو كەسەیە كە بتگریێنی
دوژمن ئەوەیە پێت بكەنێنێ

دوژمنی زانا دەتكا سەربلەند
دوسی بێ شعوور هەر دەتكا بەپەند

ئەو کەسە پیاوە بەخوێ نەخورێ
هیچ کەس لە پڕێ نەبوە بە کوڕێ

مەشهورە دەڵێن بەرخ هەتا سەر
لە بن سەوەتە نابێ دێتە دەر

ناحەقتە ئەگەر هیوات نەبێ پێشم
من بەرخی نێرم بە کارت دەشێم

بە قاپیان نییە ئەسپ و ژن و چەک
بیجگە لە مانەش زۆرن بۆ ئەمەک

نانت بخە بەر سەگی بۆ زمان
مەی دە بە پیاوی سپڵەو پێ نەزان

ئەم قسە گەلێ کۆن و لە مێژە
مرد و ئەگەر مرد لینگی درێژە

لە قەدیمەوە ئەم قسە تاوە
کوێر هەتا دەمرێ بەتەمای چاوە

دۆستی کەسێک بە کاتی فەرعانە
بەجێت نەهێڵێ ڕۆژی تەنگانە

ڕێوی بەتەنیا لە کون نەدەچوو
هەزگەلێکی شی دەکێشا لەدوو

ئەگەر کویە رۆن بە تاڵ بوو سەری
گوریە وەفای بێ ناچێتە سەری

ئەگەر مەیلیان بێ سوار و پیادە
دەبن بە هاوڕێی کوێرە ڕێ وجادە

بەرگە کەم شڕە لێمان ببورە
کەوای سوور پڵاو دەخوا مەشهوورە

ئەمەش فەرمودەی قەدیمیکانە
بەرد لە جێگای خۆی قورس و گرانە

قەی قەدیمی لە کەس مەپۆشە
دۆم هەتا رووت بێ مەزاقی خۆشە

ئەگەر نەم دیبا جەنابی باوکت
بێشك دەمردم ، لە عەزرەت دایکت

لە شار و لادێ ئەم نەقڵە باوە
گیای شین بە جێگای سەختەوە ماوە

ئەم قسە ئەگەر تاڵیشە حەقە
دۆ هەتا زۆر بێ کەشك هەر رەقە

دوو رو هەر وایە پیشەو رەفتاری
هەم لە ناڵ ئەدا هەم لە بزماری

ئـەگـەر دورِانـدی پیـاوی تـومـارکــەر
نــەلێ بـە گـورنــم دەبــێ ســەوداسەر

قـەدیمی دەڵێــن بــۆ دەستـە وەستـان
هیــچ فـەرقــی نییـە گـەرمێـن و کوێستان

زۆری شــور لــێ هــەڵ مــەکێشــە کاکــە
ئـاو لــە ئـاوەڕۆ دەرنــەکـەی چـاکــە

ســەگ پشــت ئەستــورە پـەلا مار دێنــی
بـە قـەوەی کلکــی ئێسـك دەشکێنــی

ســەفـەر و ســەودا دوو بەڵگــەی چاکــن
تـاقــی کـەرەوەی پـــاك و نـاپـاکــن

رەنگـــە دەرنـــەچی لــە ئیمتحانــم
ئـەگـەر عـەیبی تــۆ تـەواو بــزانــم

عـەیبەکـانــی خـۆت بێتـە بـەر چــاوی
رەوا نابینـــی بــەکـەس بــەد نـــاوی

مـە شـهــورە دەڵێـن خـــزم بــە ددان
گـوشتیشـــت بخــوا ناشکێنــی ئێسقــان

کـەس بـە رواڵــەت لیـْـت مــرج و مـۆنـە
خـوێـن نـابــێ بــە ئـاو نەزیلەی کـۆنـە

هەر خویەك مرۆ گرتی بە شیری
بۆی تەرك نابێ زەمانی پیری

تازە خوت دەكەی توش دەردە سەری
بە پیری سەری كەڵاش مەی كەری

بۆ ئیشی بچووك قەت تێ مەكۆشە
گوێم هەتا قوڵ بێ بۆ مەلە خۆشە

ئەوی نەفام و بێ هۆش و گوێیە
كوتەك دەزانێ تۆ ناغی كوێیە

ئەمینی خەڵكە پیاوی داوێن پاك
ئالك زیاد دەكا لە خۆی ئەبی چاك

دۆستی بە راستی كوا ئەم زەمانە
زۆرتری رەفیق بۆ نان و ....

بە دەمی مەمی قاڵ بكەی بە هەویر
نەك دەستە و نەزەر لە خزمەت ئەمیر

ئاشە كەمان هەر ئەوەندە دێنێ
كاكی ئاشەوان خۆی بی قرتێنێ

گەورە بی خەرجی پێویستە مەگری
كۆ بانی نۆرە زیاترە بەفری

وەك خۆ هەڵ كێشان عەیبێكی زلە
بە كوروزانەوەش دێتە خوار پلە

بەكەر ناوێری زلی بۆ حونەر
رەپە رەپ دەكا بە كورتانی كەر

دەزانم لای تۆ ئەم قسە تاڵە
قەباڵە ، ئەگەر زۆر هات بە تاڵە

هەتا قەباڵەی خوێندەوە رێوی
كەوڵی لە حاجەت خرا لە كێوی

ئەوی پاش ملە شا سەر دەبڕێ
شەرتە ئاشكرا قسەی دەربڕێ

كەو ئەو كەوەیە بەرانبەر بە كەو
بخوێنی ، ترس و باكی نەبێ لەو

لە مردن ترسی نیە كوری شێر
هەر بۆ سەر برین چاكە بەرخی نێر

بەو مەرگە دەڵێن جێژنە، پیرۆزە
كە لە گەڵ گەل و ئاواڵ و هۆزە

براگیان هێشتا ئەسپ نەكراوە
ئاخور هەڵبەستن خەیاڵی خاوە

هەتاکو ماوین هەوڵێ هیممەتێ
مەن تۆم بۆ چییە لە قیامەتێ

ئەوانەی خاوەن باخ و بێستانن
خەجاڵەت باری چلەی زستانن

گۆشت خۆرن هەموو دەعبای ئەم ناوە
کەچی هەر نێوی گورگ بەد ناوە

تو پێت رەوادیم ئەم کارە جوانە
نەقلی کەڵاشی ، مام ئاشەوانە

دیارە هەموو کەس خۆشی دەوی نان
بۆ لە سەر دڵی دادەنێ گاوا ن

قەت لە شوێن چووان نەچێوە چاکە
بەس لێر و لەوێ کای کۆن بە باکە

پیاو لە دۆستی کۆن نابێ واز بێنێ
ئاو دەروا هەر زیخ بەجێ دەمێنێ

ئاو بەت با مەچۆ سەر پردی نامەرد
چش با بخنکێی بەسەد ئێشو دەرد

پەسەندتر بووە چ ئێستا چ زوو
رێوی گەریدە لە شێری نووستوو

ژنی ماڵان گەر دەکەوێتە سواڵ
پیاوی زگەڕۆ قەت نابێ بە ماڵ

وتیان بەگورگ تۆ دەبی بە شوان
دەستی کرد بە قوڕپێوان و گریان

وتیان بۆ دەگری خۆ کەیفی چاکە
وتی دەترسم درۆ بێ کاکە

ئەم دێوە ئیشی هێندە ناقۆڵا
بە سەر دری خۆی ناقابلە جۆڵا

شوان دەلێن شوانی بۆ ئیفتیخارە
نان چنینەوەی لا عەیب و عارە

هەر کچێك دایك تاریفی دەکا
بۆ خاڵی دەبێ شو بەوی دەکا

بیستومە دەلێن رەسووڵی ئەکرەم
سڵاوی خوای لێ بێ هەموو دەم

فەرمویە هەتا رۆژی قیامەت
چوار شت لە چوار شت تێر نابێ قەت قەت

ژن لە مێردی باش، زەوی لە باران
ئینسان لە عیلم و چاو لە رووی یاران

مانگا با کەڵیش بگرێ بە دزی
ئاشکرا دەزێ بێ دزی و فزی

سێ شت خەم لە دڵ دەردەکەن تەواو
رووی شۆخ و شەنگ و شینایی و دەم ئاو

وەک فەرمویانە پیاوانی حاڵی
قەت بۆ گا نابێ گوێلکی خۆماڵی

پەندێکی تریش هەیە لەم بارە
دەڵێن گای جووتی بە گوێلکی دیارە

قەدیمی دەڵێن درشت و وردی
زۆر سەیرە گڵمەت بگری بۆ بەردی

مریشک بۆ خۆی وەسەر نەکا خۆڵ
ناکرێ بە سەریا بە هیچ شان و قۆڵ

لە قەدیمەوە خواوەندی زانا
بو هەر زاڵمێک زەواڵی دانا

لە ئاشی زۆرت پێ چووە لەمەرێ
وە پەلەکەوتووی زوو بگەیتە جێ

لە سوورت دۆراند بە خێر نەیەوە
لە کار خەریکی تۆی هەڵ دێنیەوە

ئاوا بەڕێوەی دەبەی کار و بار
بە زستان قومار بە هاوین شەوکار

سەرباری خەڵکە تەنبەڵی بێ خێر
دەستی ماندووە لە سەر زگی تێر

ئەمەش پەندێکی جوان و دێرینە
نوێژکەر نوورینە کارکەر شیرینە

ئەو ڕۆژە هەردێ سەرکەوی لە کەل
بەو مەرجە بەجێ نەمێنی لە گەل

وا مەشهوورە شوان هەتا بخەوێ
مەرەکەی زیاتر لێ دوور ئەکەوێ

نانێ ڕۆژ پەیدا بکەی نانێ شەو
هەڵمەگرە هەرگیز منەت لەم و لەو

هەموو هەوری سواران هیچیان پێنەکرا
بە شڵپەشڵپی پیرێژن چ کرا

دەزانی ئەوی زیر و بەبەرە
خەتی خوار لە بن سەری گای پیرە

شوێن بۆ سەر پیشەی خۆی دەچێتەوە
گیا لە سەر ڕەنجی خۆی دەڕوێتەوە

ئەمەش بزانە پیاوی وریا و ژیر
شانازی ناکا بە باب و باپیر

بە من چی دوێنێ باوکی تۆ خان بوو
خاوەن دیوەخان سفرە و میوان بوو

شەرتە تۆ ئیمڕۆ غیرەت بنوێنی
بۆ خۆت بەرەی خۆت لە قوڕ دەربێنی

دز دیواری کۆن ئاسانا دەبڕی
بەڕە هەر لە لای تەنکی دەدڕێ

ئیمڕۆ بخەوی بە تەمای سۆزی
لە قوژبنێکا گەنجێ وەدۆزی

روو بە روو دەبی لەگەڵ ژینی تاڵ
چونکی بە خەیاڵ کەس نەبووە بەماڵ

بە ڕۆژ بگەڕێ بە تاڵ و حەتاڵ
شەو بە دەستی پڕ ناچیتەوە بۆماڵ

کێ ڕۆژی رووناک چرای هەڵکرا
شەو نەوتی نابێ بیکاتە چرا

تا شێوت چەورە دێنە دەورت کەس
باوك بێ برا، ئامۆزا فرەس

ساوەر تە سەیری ئەم نەقڵە خۆشە
من دەڵێم نێرە ئەڵێ بی دۆشەوە

زۆر کوتن قورئان خۆشە دیارە
قە هەزارە دوویان بەکارە

پێی ناوێ ئیتر ئەم بەیت و باوە
مزگەوت روخاوە میحرابی ماوە

کۆنە بەرگی خۆت پینە و پەرۆ کەی
نەک تازەی خەڵکی لە بەرە خۆکەی

هەنگوینی خەڵکی کە دەس نەدا بۆت
قەناعەت بکە بە دۆشاوی خۆت

پشیلە دەمی بۆ دووگ نە دەچوو
دەیکوت پیێم ناخورێ چەن سوێرە پەگوو

سەگ ئەگەر نەمرێ لە قەسابخانە
لێی ژایە دەبێ ئەو عومرە جوانە

برا وا چاکە نەی کەیە لایی
برامان برایی کیسەمان جیایی

سەر و مال لە تۆم دریخی نی یە
بزن لە سەت تمەن هیچ کەمی نی‌یە

پیاو ئەگەر لە زن لە بەهانە بێ
کارە کانیشی عاقلانە بێ

پێی دەڵێن ئەگەر ئارد دادەبێژی
خۆت بۆ بادەدەی تۆ مەگەر گێژی

کاکە زۆر بۆ لای خۆتی مەتاشە
نە شیش بسووتێ نە کەباب باشە

ناتەواوی هۆی قڕە و جەنجاڵە
بەڵام سفرەی پڕ ئاشتی ماڵە

لێم روونە کە تۆش نەبی بە یارم
بە یاری خودا دەسازێ کارم

کە وتیان خاسە زو هەڵ مەماسە
بە خاسە خاسە گو مەکە کاسە

کور کور بێ چاوی لە میرات نییە
کوڕێ کور نەبێ ماڵی بۆ چییە

مار خۆشی نەهات لە سیری بێ عار
لە بەر کونە کەی شین دەبو بە بار

بێگانە وەکو بوت بی پەرستی
ئاخری و عاقیبەت دێنی نشمتی

بیستومە لە زۆر پیاوانی رۆشن
فەقیری خۆشە قورتی ناخۆشن

کۆ دێتە ماڵت را نەخەی قاڵی
ئەگەر بە ماڵی بە مام و خاڵی

مەنازە بە بوون مەگری بە نەبوون
هیچی تا سەر نین نە بوون نەتە بوون

ئەم قسە گەلێ بە سوود و کەڵکە
پیاوی خۆش حیساب شەریکی خەڵکە

ئەو کەسەی راستە و حیسابی پاکە
لە حیساب کێشان بۆ ترس و باکە

لە چاکەی کەمی زاڵم مەتۆرە
مویەك لە بەراز بێتەوە زۆرە

ناشکوری مەکە بەم بەشە کاکە
لە قور ئەوەندە تۆز هەستێ چاکە

لە هەوراز و لێژ قەت مەڵێ کوتن
لە بەر با هەرگیز مەکێشە تووتن

بەزاوا بەندی هەتا کو مردن
نەکەی بچێ سەر ماڵە بابی ژن

چنگات نە لێژە نە خوار و خێچە
هەر خەوت نایە بیا نوت کێچە

خۆت لێ نەگورێ گەر بو یتە گەورە
مەشهورە دنیا بە پێچ و دەورە

پیاو کارێک بکا کەیفێ بوەستێ
دوو شووتی هەڵنا گیرێ بە دەستێ

تێر نابێ چاوی تەماع لە دنیا
کۆڵێک هەڵگرە نە پسێ لە بنیا

بیکە ئاڵقەی گوێ ئەم پەندە جوانە
هی پیرە مێردە قەدری بزانە

تەماع سویراوە وەک ئاو دەنوێنێ
تا بیخویتەوە تو نیەتی دێنێ

تەشوێ بی ناوت نایەن بە باشی
چونکە هەر بۆ لای خۆتی ئەتاشی

رەندە بی هەموو رەنجت بە بایە
لە هەشتی مشتی بۆ لای تۆ نایە

ئاکارت وەکو مشار بێ باشە
هەم بۆ لای خۆتە هەم بۆ ئەولاشە

تاقە کراسێ بدری بە پیسی
هەزار بە پاکی بدرە هەر پیسی

گەر بە درۆزن نیشو بانگت رۆیی
بێ نرخی لە لای بێگانە و خۆیی

بەو کەسە دەکرێ بڕواو متمانە
پابەندی وەفا و عەهد و پەیمانە

کەسێ راست نەبێ قەول و بڕیاری
بیخاتە پشت گوێ شەرت و قەراری

گەورەش بێ لە ناو کۆمەڵ بچووکە
وەك پوولی قەڵب سووك و چرووکە

سوور نەبی لە سەر وەعدەو بەڵێنی
گەنجی دونیات بێ پووشێك ناهێنی

بێ دا بنشین تاوێك دوو بە دوو
بێ ژنگیێك دانێین لە بەینی هەر دوو

دەروانینە یەك لە روی تێ بینی
ئەو تێت دەبینم کە تێ دەمبینی

من چەندە بێ تێ دەکەم دیاری
تێش هەر ئەوەندە لە منەوە دیاری

هەتا خاوەن ماڵ دزی گرتە دەست
دز خاوەن ماڵی گرت و دەستی بەست

ئەوی لە پوشیێک نە کولێتەوە
لۆدە کای بەرن ناپرسێتەوە

بەو کەسە ئێژن جوامێر و ئازا
بەخشین لە دوژمن نەکا تەقازا

بەس لە مە زیاتر خۆت گێل و کەڕ کە
ئەو ماستە بۆ مو نی یە باوەڕ کە

خۆش باوەر نەبی بەو حەددە چاکە
ئەو هەویرە ئاو زۆر دەبا کاکە

ناپاک هەمیشە زیت و وشیارە
هەر دار هەڵێنی سەگی دز دیارە

مامر قەڵە و بۆ یان لەڕ و لاواز
ئەپچری هەتا دەکا هێلکەی قاز

تەل ئەڵێن لاسای کەوی کردەوە
رۆینەکەی خۆشی لە بیر بردەوە

بەرەم هەیە چۆن قاڵی تۆ راخەم
بە نکاڵم لە بەمن چەکەی تۆ ناخەم

خو بە زل زانین هی تازە کورە
گەوج و نەزانن لێیان ببورە

ئەم پەندە کۆنەم لێ بسەلمێنە
لە ماوەی ژینت دو کەس مەدوێنە

یەکێ بە سواری دێ رادەبوورێ
یەک پوڵ دەژمێرێ لە دەریا ژووری

زاڵم بێ بە پرد مەڕۆ بە سەریا
قەت بە دەمی سەگ پیس نابێ دەریا

مەوعیزە لەلای پیاوی عەقڵ کەم
بەیتی بلەیە و شانامەی ڕۆستەم

ئاو بە ئاور دا کرا و کۆتا بوو
ئەو شەرە هەر بۆ لێفەی مەلا بوو

قەت مەلێ بوومان بێزە هەمانە
نان ئەو نانەیە ئەمڕۆ لە خوانە

قەی ناکا لە کەر بشکەوی جارێ
شەرتە لە کورتان نەکەوی خوارێ

ئەو کەسە دۆستی گیانی گیانیتە
هاوڕێی نەبونی و لێ قەوما نیتە

کەسێ چروکە و مستی قوچاوە
شێر بەگوێ بگرێ سوك و بەدناوە

پێستی ئادەمی بە سەر کشاوە
بەرگی نامەردی لە بەر کراوە

هاکا لە داخا بومە دێوانە
هەر کردەی منە و بردەی شەیتانە

مانە مردنی خۆش بیرەوەری
ژانە ژیانی سەدەقە سەری

خوشە تەنافم بچێتە ملی
نەك بە خێوم کەن بە لارەملی

ناچێ بە هەڵە پیاوی وریا و ژیر
تورە نابی زوو هەڵناچێ وەك شێر

ناراسی هەتا نەبینێ بەچاو
ئەگەر کوتت حەق رادەوەستێ ئاو

کێ باسی خەڵکی کرد بە لاتەوە
بۆ ئەوان قسەی تۆش ئەباتەوە

ئەم پەندە راستە و جێگەی باوەرە
ووزمان ئاور خۆش کەری شەرە

پرس و رات نەبێ ئیشت لە پاشە
سەری بێ دەلاك نەتاشی باشە

کاری سەر بە خۆ ناحەز دەنوێنی
بەردی لە خۆوە سەران دەشکێنی

دەڵێن هەر شتێك شێت بیخاتە بیر
دمر نایە تەوە بە سەد پیاوی ژیر

گێرە چۆن دەکرێ بە بزنی هەزار
گا جووتی دەوێو پیاوی کۆنەکار

هێندێك شت نابێ زۆر بی پشکنی
تۆ کاڵەك خۆری یا بێستان رنی

چاکی بۆ هێنا بەخت و ئیقباڵی
تووتنی خۆش و ئاغای ناحاڵی

دڵی ناسووتێ بە ماڵی خاڵی
گوڵڵەی بایز ئاغا و شمق لە کەنداڵی

تا عاقڵێ بیری کردەوە لە کار
شێت کاری خۆی دی بژی هەزار جار

بێ ئیزنی خاوەن بەخشین حەرامە
پیاوەتی لە سەر ئاوی حەمامە

منەت لەم و لەو مەکێشە دەم چەوت
پووڵ بدەو مەلا دەرکە لە مزگەوت

هەڵە چاو پۆشی لێ دەکرێ بەلام
جارێك و دوو جار نەکو بەر دەوام

شتی تەماع کار لە کرین نایە
ئەسپێی بە ئەسپە کێچی بە گایە

خۆی لە بۆ راوچی دەکوژێ تاژی
تا کەرێ نەبێ عاقلێ نازی

ئەمەش پەندێکە روون و ئاشکرا
برا مەکوژە بۆ دەستە برا

کەروێشك هەڵدێ لە ترسی گیانی
تاجی بۆ سەولە دمك بە سندانی

بە توندوو تیژی کار نابێ مەیسەر
مار بە قسەی خۆش لە کون دێتە دەر

وتیان پشیلە گووت بە دەرمانە
دای پۆشی بەخۆڵ ئەو بێ ویژدانە

نەم دیوە لە ئاش گەرمتر کاسە
مەگەر لە زێڕیا هەبێ نیوکاسە

لە زەوی بۆت بێ یا لە حەوا وە
قەت دەستی کەرەم مەگێرە دوا وە

نەقڵە لە پیاوی شیرین گوفت و لفت
تازی مەراغەش دەخوا ماڵی مفت

وایان فەرمووە زانایانی زوو
زۆر درەنگ هەیە باشترە لە زوو

کێ گورج و خێرا تەماحی تێر بوو
شەیتان پەلەی کرد چاوێکی کوێر بوو

ئەگەر شەر قوونی لە دەرکت ناوە
بیکە خوا بە تو یا بەوی داوە

دەست مەپارێزە لە ویشك و لە تەر
دەڵێن هەر یەکە شەڕ و نیوە شەر

رێزنە بارانە یا رەشە بایە
هەر عومری بەفر بە بای فەنایە

ئەگەر رەمەزان یا شەشەکانە
تازە بەشی من زەم و دوو نانە

وتیان بە وشتر بۆ چی داماوی
مزدە بێ خوا کورێ پێ داوی

وتی: کوڕ دیاره هیزی ئەژنۆمه
بەڵام، باری خۆم هەر له سەر خۆمه

گۆشتی رانی خۆت بکەی بە کەباب
گەلێ باشتره له منەتی قەساب

بە قسەی چەور و شیرین زمانی
تۆ هەڵ خەڵەتێی گەنج و نەزانی

هەڵه وله بیر چون جار و بارێکه
دەلێن هەر عەقڵەی له خەسارێکه

دوستت تا نەبێ وەك خۆت دڵ بە کوڵ
بۆی هەڵ مەرێژه خێرا کیسەی دڵ

تا ئەو نەسووتێ بۆ تۆ هەناوی
هەڵ مه قرچێنه جەرگت له تاوی

هاورێ گەلێکیان وەك ماری سڕن
رواڵەت دۆست و له بنەوه بڕن

ئیمرۆ لێی دەدەن لافی دڵسۆزی
دەبنه دوژمنی باب کوشتە سۆزی

بە کاکە کاکە هات بە لامەوه
بو بە سوجەمار دای وەپامەوه؛

گوشته زون دێنێ برینی خه نجه ر
ته شه ر زامی دڵ ده کا دیوه و ده ر

زانیت که دوژمن لێی هه ڵگرتی قین
ژه ری ده رخوارد ده تێکه ڵ به هه نگوین

زۆر کوتن بایی نادا به قسه
ئه و که سه ی که سه حه رفێکی به سه

وا بووه هه زار به تاقه مه ردێ
به زیوه ده ڵێن سه ت قه ل و به ردێ

بۆ بابت ئه گه ر به سود و که ڵکی
قه ت جنێو مه ده به بابی خه ڵکی

ئه م ماندو بونه و ئه م خۆ کوتانه
به ر به رکانی له گه ل زیانه

ژینی که م له گه ڵ مافی سه ربه ستی
خۆشه نه وه ك زۆر بژی به په ستی

چ به ئاشکرا چ به نهێنی
ده ی د روبه وه هه ر چی رایچێنی

چاکه و پیاوه تی قه ت ناچێ له ناو
ون نابێ ئه گه ر بیخه یته ناو ئاو

شوێنی مەکەوە بەهەوای پێشو
قوڵی ئەو قوڵی نەماوە هەی هو

ئەو کەسەی نانی بۆ تۆ نەدەخوارد
ناتداتێ بچی بۆ لاوێچێک ئارد

لەم دەورە کەمێ بیرکەوە نامە
گێرەت لە هەولێر دەگەرێ مامە

گەلێ بە نرخ و جوانە ئەم پەندە
بۆ ئەو کەسانەی لوتیان بڵندە

کێ بەرزە فڕە و خۆ بە زل زانە
ڕۆژێک ئەی هاڕێ ئاشی زەمانە

هەتا نورەیان دەگا لەم ئاشە
شا وەبیر خۆیان بێننەوە باشە

ئەمە شتێکە بۆ هەمو کەس ڕون
بە مەیلی ئەو بو گەڕانی گەردون

خەڵکی ئێرانی کرد بوو بەندە
ئەو دێوەزمەی خو ناپەسەندە

ئاکامی چی بو چۆنی بەسەر هات
ڕش و ڕەهەندە دەرچو لە وڵات

جۆی لە چوار قوڕنەی دونیا بۆ تەنگە
مام سامیش دەڵێ نامەوێ نەنگە

بزانە باران توند دێ بەرە و خوار
خۆی پێ هەزارە بێ فیز و دەمار

دەکەوێتە دەم گیانداری بەحران
دەبێتە دوڕی قیمەتی و گران

شەونم لە سەر گوڵ دەدرەوشێ تاوێ
بەرز ئەبێتەوە بە تینی تاوێ

فڕی سوار دەبێ کە چو بۆ حەوا
زوو لە ناو دەچێ و دەبێ بە هەوا

با بینەوە سەر پەندەکانی زوو
وایان فەرمووە سەردەمی پێشوو

گورگێک بەسە بۆ قڕانی کۆزێک
ئابڕوی هۆزی دەبا ڕەش بۆزێک

هەر قافڵەیەک پێشەنگی کەر بێ
بێ گومان دەبێ توشی زەرەر بێ

لە دەرکی کەست هێنابێ شەقە
دەرکت دەدرێتە بەر مست و لەقە

کەر لە کوێ کەوتۆولاتی خزاوە
سەیری کە کوندە لە کوێ دڕاوە

گەورەیی خەرجی پێویستە گیانە
ریشت بوو ئەشێ هەڵگری شانە

دروشمی پیاوان دیارە بە ریشە
بەڵام پیاوەتی ریش نی یە ئیشە

گەلێک جار لە بن ریش و عەباوە
فێڵ و تەڵەکە و پیلان و داوە

لای گەوهەر فرۆش گەوهەر گرانە
قەدری زێر لە لای زێرینگەرانە

بۆ گفتی شیرین دڵم لە کوڵە
ئێژن قسەی خوش کوێستانی دڵە

ئەم قسەش گەلێ بە تام و بۆنە
دل ئاوێنەی دڵ فەرمودەی کۆنە

پیاوەتی خەڵکی بگرە بەرچاوت
دەنا بە سپڵە دەزرێ ناوت

کەردەم کەمیش بێ زۆری بزانە
زیاد دەکا نیعمەت بە هۆی شوکرانە

نه ئاسن به فو بۆت نه رم ده بێ
نه حه مام به ترپ قه ت گه رم ده بێ

به هێزی لاوان به ته جره به ی پیر
به تێکۆشان و خه باتی شێل گیر

به ته گبیر و رای پیاوی روناك بیر
گا جوتی هێوات دێته وه به ر نیر

راوێنی غیره ت به که مه ر داکه
نان هه تا نه ی جوی قوت نادرێ کاکه

له گه ڵ ده ستی گه ل ته کانی ده رێ
به ره ت له قوراو دێنیته ده رێ

وه ك ده ڵێن ماوه ی کورته ته نگانه ،
زوو به دوی دا دێ خۆشی و فه رعانه

زۆرم بیستووه شاگردی کۆڵی
هیچ فیر نه ده بو له به ر کلۆڵی

چون ماندو نه بو له ئیش نه وه ستا
ئێستا که بۆته باشترین وه ستا

هه ر تۆزی له سه ر خۆ بێ پشوما ن
له قوڕه هه ڵوا ده خوین هه موما ن

ناسپاس نەبی لە ماوەی ژینت
کەڵك وەردەگری لە دونیا و دینت

تۆ چۆنی بۆ من منیش هەر وامە
دونیا دەستە واو یا دەستە وامە

بە ئیمرۆ و سبەی درۆ و تەفرەدان
قەولی هاوینم لێ مەخە زستان

بەد بەخت ئیشی نارێك و خوارە
مزگەوت دانێ قیبلەکەی لارە

چون بەختی رەشە ئێسکی گرانە
خوێنی کە کرەیە دوانی ژانە

لە شانان قورسە دێزەو دزێوە
دوعاش بۆ خەلکی بکا جنێوە

بەختەوەر چونکی بارەکەی بارە
ناحەزیش بدوێ شیرین و تارە

هەرچی ئەو بیکا پەسەندی عامە
لە نێو کۆمەڵ دا بە ئیحتیرامە

گەرچی حەق لە دڵ گران و سەختە
بدەن لە تەختە حیزیش بە بەختە

دوێ خەڵکت تۆقان ئەورۆ بتۆقە
مەشهورە دونیا مەندۆق مەندۆقە

وێنەی تۆ ڕەحمەت بە هیچ کەس نەکرد
خوا شوکور ئەورۆ بۆمان بویە پرد

دوێنێ ملهوڕ و تۆسن بوی کە چی؟
ئیمرۆ سەر شۆڕ و کز و مل کەچی

چەکت بە نەفتم کڕی بۆ گیانم
هات نورە گورزم دەردت دەزانم

دوژمن هەر بۆیە کاری سەر دەگرێ
چون بە عارەبە کە ڕوێشک دەگرێ

خوێنی شێرت کەم لە دەمار و ڕەگ
هەر فسۆسی وەک تاجی قوباد بەگ

لە وەختی ڕاو دا نە بێ گوت نایە
چار چی بە خوێری پیشەی هەر وایە

شتی چاک دەبێ ڕەسەنی چاک بێ
لە ماینی قۆتڕ ئەسپی تێ نابێ

تاجی ڕەش کوژیش باوەڕم وایە
لە دڵی فسۆس قەت بەدی نایە

ساتێ ناگرێ ئارام و قەرار
لە نێو کالاندا تیفی جەوهەر دار

بە دو کەس دەکرێ خراپە و چاکە
چەپڵە بە دەستێک لێ نادرێ کاکە

بێ دەرێ دو گەز جاوی دێتە خەو
زگ برسی پلاو دەبینێ وەک ئەو

ئەو بۆنەی مەستی کردی وەک شەراب
کەر داغ کردن بو نەک کزەی کەباب

لە بەر مەینەت و دەرد و نەخۆشی
ناچێتە گەروم تەت ئاوی خۆشی

وایان فەرمووە تەدیمی دڵپاک
سوار هەتا نەگلێ نابێتە سوار چاک

تا نەخۆش نەبێ نەچیە حەکیم
نازانی قەدری ساغی و سەلیمی

تا نەهاتەگوێت شەقەی قەناسە
تێ نەگەیشتی دونیا چ باسە

وتم لا مەدە لە رێبازی حەق
تا نەتنا تەبەق بۆ نەتکوت سەدەق؟

کەی پاشی باران کەپەنک دابە ؟
نوشدار و لە پاش مەرگی سۆهرابە

پاش روت کردنەوە بێ خۆف و خەتەر
تەشتی زێڕ دانی لە سەر تەپڵی سەر

لە بەردیان پرسی بۆ چی وا رەقی؟
گوتی بەردم دی زۆر بە دڵ رەقی

شایی نەکراوە دەهۆڵ تەقەی دێ
بەن نەرێسراوە جۆلا شەقەی دێ

وتیان بە قرژاڵ بۆ چی بەدو سەر
دەڕۆی وتی شۆخ لێی عەیبە مەگەر

شەرنەکەر پیشەی زوو دانیشتنە
بەردی زل بەڵگەی نەهاویشتنە

هێندێ کەس ئازاو رژدن لە شەرێ
هەتا کو لێ یان وەراست دەگەرێ

کاتێ شەرەکە گەرم بو تەواو
رێگای هەڵاتن دەگرنە بەرچاو

دوژمن خەریکە کوێرایی دایە
چاوی دوو سەری پێمان هەڵنایە

دیسان خیشی کرد وێنەی بەرازی
کەر ماندو و مردو خاوەن نارازی

نایەوی لە گەل ئێمە بسازی
نە دێتە پردێ نە دێتە بازی

مەرِوانە خانو دەرکو دەروازە
دایکان ببینە و کیژان بخوازە

بە توند و تۆلی و گورجی مەنازە
بۆ کچان بەختی دایکان جیازە

پیێم را ناگیرێ ئەم ناز و بازە
ددان کە ئێشا عیلاجی گازە

نامەوێ بمرم لە بەر موحتاجی
گۆشتی کەروێشک و بۆفی تاجی

ناخۆم و هەرگیز نەی بینم یارەب
شیری وشتر و دیداری عارەب

بۆ سیرت بۆبێ لە دەم لیبو ئالان
نەک گوڵ وەرگری لە دەست خوێن تالان

هەر لە عەرشەوە هەتاکو قورش
کەس هەیە بە دوی خوێ بلێ ترش؟

سەر لە بەر نامەرد دا مەنەوێنە
بۆ وڵات و گەل خوێنت بڕژێنە

بە زۆری بازوو بە هێزی شانان
خانی خانان بە یان تۆزی بانان

شوڵی شلک و تەر دادێتەوە زوو
دەی چەمێنیەوە چۆنی مەیلت بوو

کاتی وشک بو چۆنی دا دێنی
زۆری خەریک بی رەنگە بیشکێنی

نەمام کە تازە چەقابێ دیارە
بە هێزی کەسێک دەردی دوبارە

بەلام کە ریشەی دا کوتا زەوی
بو بە دارێکی زل و مل قەوی

دەر نایەتەوە نەک بە شان و پیل
بە کەڵ و کۆتان تەنانەت بە فیل

ئەگەر برای پشت بو بە برازا
تازە دەرچو کار لە کار ترازا

دەستە چەورەکەمت لە من هەڵمەسو
بوک لە گەڵ تۆمە گوێت لێ بێ خەسو

دایک تاریفی کچی خۆی بکا
دۆم بێتو کەڵاش لە بۆ خۆی بکا

عەتر دەبێ خۆی بۆن بدا کاکە
نەک عەتتار بڵێ زۆر عەتری چاکە

یاران مەمدەنە بەر تیری لۆمە
من نیێر بێ و مێ بێ هەر لەبۆ دۆمە

سا بێ سکی خۆت مەدرە لە داخا
کێ مردو کێی تر ما لە وەجاخا

کەک دڵە کویێر بی عومرت نەمێنی
قاڵاو لە جێگەی بولبول دەخوێنی

لە دونیا هەرچی گەندە و مەندەیە
بۆ چی هەر بەشی خدری زیندەیە

لە جێگەی خۆی دا ئەمەش هەر پەندە
نامینێتەوە گەندە لە مەندە

زال گوتی روستەم رۆڵەی زەمانە
قەت دوژمنی خۆت بە کەم مەزانە

مەڵێ با شارم ناکا ئەو گولە
چکۆڵە فێڵ و تەڵەکەی زلە

چاکە بە چاوا دراوە تورە
نەقڵی نێرگەکەو پیرەگا سورە

تەڵا لە مل کەر بکەی ماقوڵە
سەڵا لەو کەسەی بۆ پارە و پوڵە

ئەوی لە لێفەی بابی نەترپیوە
لوتی پەرز بو بەو زێڕ و زیوە

دیت سەگی سپی تغی لێ ڕۆکە
زەرەری زۆرە بۆ بارە لۆکە

چاکەی تۆم هەرگیز نابێ لە چاوا
نانی کۆماسی و پاسی جرتاوا

کەسێ خۆی لە لا گەورە و گرانە
نەچێتە پێستی خەڵکەوە جوانە

کەسێ ئاکاری پەسەند و چابێ
حورمەتی خەڵکی دەبێ لەلابێ

عەیب و عاری خۆی بێنێتە بەر چاو
خەڵکی بە سوک و چروک نەبا ناو

ئەگەر نەشخوێنێ کەڵەبابە سور
ڕۆژ دەبێتەوە بڵاو دەکا نور

که‌سێ وه‌جاغ کوێر سه‌ر بنێته‌وه
به‌کجاری چرای ده‌ کوژێته‌وه

کوری چاکی بۆ خێری به‌لاشه
بێکه‌سی ده‌ڵێن بۆ خودا باشه

رێز نادا به‌ که‌ر درێژی مه‌ودا
نابێته‌ یه‌ستر به‌ چونی به‌غدا

سه‌رمایه‌ی ژیان ژن و ددانه
به‌ ده‌ردت نه‌خۆن دونیا زیندانه

خه‌تای نه‌کردوم به‌ مل رابێنی
شانه‌که‌مت له‌ سه‌ر مندا ده‌شکێنی

مه‌شهوره‌ ده‌ڵێن خله‌ ده‌کا گه‌ (ره‌)..
بله‌ی چاره‌ ره‌ش ده‌به‌ن بۆ دیوان

یه‌کجاری لێز بو جێ به‌ هه‌تیوان
ماڵ بۆ خۆی نه‌بو رێی تێکرد میوان

ماڵی مێروله‌ به‌ که‌چکه‌ ئاوێ
وێرانه‌ بێنه‌و به‌ره‌ی پێ ناوێ

زۆری ناشکوری کردو هه‌ڵقرا
وا مانگا مردو ئیتر دۆ برا

ئاش هەر کار دەکا گەنم دادێنێ
چەقەنەسەری خۆی بۆ دەشکێنێ

مالی وا هەیە قاقر و کرێن
لێی دەس ناکەوێ بەردی سەرشکێن

چبکەم لە گەڵ تۆ بەختی خەواڵو
دەتکەمە تەنگە و دەبێتوە پاڵو

تا کرژت دەکەم تۆ هەر خاوتری
هەر بۆیە ریسم بۆ تەوە خوری

هیوام کوڕێ بێ... ئەویش لە بارچو
تازە کوڕاچی وەک بەفری پارچو

خۆت لێ ون نەبێ هۆشت نەتاسێ
پیاو دۆست و دوژمن دەبێ بناسێ

نە خوش باوەڕ بە نە بێ باوەڕ بە
نە تێ هەڵقوتێ نە کوێر و کەڕ بە

لای زیر و زانا هیچیان پەسند نین
گوێ بۆ بیستنە و چاویس بو بینین

هاتەوە بیرم پەندێکی زەریف
ئەم چاوە کوێر بێ نابینێ حەریف

هەرچی تازە بێ پەسندی خەڵکە
بەڵام هێندێ شت کۆن بێ بەکەڵکە

دۆست و دۆ لە گەڵ شەڕاب و توتن
هێندێکیش دەڵێن کۆن بێ باشە ژن

ئەمەش فەرمودەی قەدیمیەکانە
قەدری قەدیمیان زەریف بزانە

شەمە باشە بۆ هەموکار و بار
بەڵام قەت بوکی تێدا مەکە سوار

شەمە و دوشەممە و سێ شەممە لیباس
مەبڕە زەرەرە بە تەجرەبەی خاس

ماڵ گەسك مەدە بە نوێژی شێوان
نەوەك ناكۆكی بخاتە نێوان

یا نوكی گەسك بدە لە ئاگر
تۆ لە پێشینیان نازانی چاتر

مریشك خوێندی سەری ببڕە زوو
دەڵێن تێك دەدا بەینی ژن و شو

ئەگەر ناوەخت خوێندی کەڵەشێر
گوشتەکەی دەخۆن یا دەی کەن بەخێر

کاتی خۆی نەبێ قاقا و پێکەنین
ئاکامی دەبێ بە گریان و شین

هەر پێکەنینێک دوایەکەی شینە
شیوەن باشترە لەو پێکەنینە

دەرزی لە قاج و قولی خۆت راکە
ئەو کاتە شوژن بە پێی من داکە

زستان بەسەر چو بەفر تواوە
روو رەشی هەمو بۆ رەژی ماوە

ئەم پەندە سودی تا قیامەتە
زمان لێ گەرێ سەر سلامەتە

ئەم پەندە جوانەت لە بیر بمێنێ
تۆفان ددروێ کێ با دەچێنی

هەمو کەس دەکا بەم پەندە بروا
هەچی با هێنای هەر بە با ئەروا

مەیهاوێ سەر من هەر چی خەتایە
دەستێک بە تەنیا تەقەی لێ نایە

کێ بێتو نەکا بەرگری لە خۆی
بەڵام کەس خەتا ناگرێتە ئەستۆی

گەلێك تێك هەڵچون جۆی هومێد نینە
شەڕی کۆنە قین گەرم و بەتینە

خەیاڵ خەزێنەی بەکەس نەداوە
زێر بۆ دینەوە خەیاڵ پڵاوە

ئەمەش کەڵکی زۆر بۆ گوێدرانە
کێ لە سەر سەبرە لە سەر خێرانە

کەری دێز دەکا حەز لە توپینێ
تاکو خاوەنی زەرەر ببینێ

بیری هەر لە لای هەل و هەڵمەتە
چۆزانێ گورگ مەڕ بە قیمەتە؟

قەسەم بەو کەسەی نەزاو نەمەرگە
تۆبەی بە راستی گورگ هەر مەرگە

تاکو بز شیرداو بەشی دا پیر دا
ئەو کلکە قولەی ریوی فەقیر دا

قیل سپی دەبێ بێ دڕۆی فەرزی
کلکی وشتریش دەگاتە عەرزی

تا گورگ دەکا تۆبە وەك نەسوح
سەبری ئەبێ بی دەوێ و عومری نوح

ئەم نەقڵە دڵی پیاو دەکاتە بەرد
قەڵ بە قەڵ دەڵێ روت رەش بێ نامەرد

ئەو کەسەی دەبو نەدۆڕێ دۆڕا
بۆ ئاسنی سارد دەکوتی لە خۆڕا

نسیحەت ناچێ بە مێشکی کەردا
کێ دیویە بزمار بروا بە بەردا

حاملانی کەسێ خولقابێ ناحەز
هەر وەکو گویزە بیدەی لە گومبەز

بەو هەموو و گیفە کوا دڵم خۆشە
پێشت پۆلا بێ پاشت کڵۆشە

بەسمان بە سەردا لێدە گیز و فیز
پیوەدان خۆشە نەوەك ویزە ویز

لاوی کورد لەخۆی بەستێ فیشەکدان
شای ئێران قبوڵ ناکا بەسەپان

دەڵێن نابارێ لە هەمو هەوران
دلنیاش مەبە لە سوری دەوران

ئەمەش نەقلێکی لە مێژ و کۆنە
پاداران بگرە بێ پا ئی خۆنە

ئەوەی تۆ قینت لێ بو خرا گڵ
دمجا چنگێ رۆن هەلسو لە سەر دڵ

لە ترس و خۆفی ماری بەد کردار
لە پەنا ئاور خوم داوە حاشار

خوشیم نەدیوە لەم رۆژگارە
وەتی هەم ئیسال خوزگەم بەپارە

دەستی تەماحت هێندە پان مەکە
خاوەنی کەرەم پەشیمان مەکە

ئەم نەقلەیان زوو کرد بو شعار
بە قونی موفلیس ریشی تماحکار

کچ شو کا دایک دەماخی سازە
کوریش ژن بێنێ کز و بێوازە

خەڵک لە دەست تۆ دەمێکە یاسە
قڵپ ئەبێتەوە کە پڕ بو کاسە

پێم سەیرە تۆ زۆر بە خۆت دەنازی
نە سەری سیری نە قونچکی پیازی

نە هێندە تال بە تف بتخاتە دەر
نەوا شیرن بە قوتت دەن یەکسەر

زۆر کوتن چی یە ریس و گوریسە
تا بەکینک دەلێی دوان ببیسە

پیاو مالی دەوێ ژنان زیر و زیو
بژن خەمی گیان قەساب خەمی پیو

ئەوەی لێی دەدا لافی قەبەری
کونی مشکی لێ بوتە قەیەری

هەر لە کۆنەوە وا هات و واچو
گول چن دڕویان بە دەستی داچو

کێ کۆی کردەوە بە زەحمەت و رەنج
کێ بەختەوەر بو بە گەنجی بێ رەنج

شۆرشی کاوە بۆ فەرەیدون بو
کاری خاتون و ناوی مەیمون بو

کوێخای لێ کەوتو مێی دەرەبەگە
گورگ کە پیر بو مەخەرەی سەگە

ژوشک بە فەرخەی خۆی دەڵێ رۆلە
بێچوی کێ بە قەمت تۆ نەرم و نۆلە

لە بەر دلی من نە تاقوم نە قو
نەرم و شل نینە بە سەت یەکی تو

لای باوەر ئەگەر خۆت ماندو مەکە
تەقەی بۆ بێنە لە بنی کولەکە

ئەگەر نات خورێ تۆ بنی رانی
چیتە لە ماندو نەبینی شوانی

زن ئەگەر ناوی سوکی دواخستی
خێرا سێ بەردەی پنێ لە مستی

پیاو ئەگەر هاورێ نەبوو هاوبیری
دەڵێن سێ بەردە و ماڵی فەقیری

عەیبی یەک کوتن لە عەقڵ دورە
دیارە وەک تفی سەر بەرە و ژورە

لە چاوی خۆتا نابینی گاسن
شوژن دەبینی لە نێو چاوی من

دەزانی ئەوی بە بیر و ژیرە
خەتی خوار لە بن سەری گای پیرە

خوای تەعالا کار بێ جێ ناکا
تا کێو نەبینێ بەفری تێ ناکا

کەسێ لە مەیدان گۆ دەباتەوە
کاتی رق هەستان تین بخواتەوە

پیاوەتی و ئیشی مەردانە کردن
لە بەخشین دایە نەك تولّە سەندن

چۆن بە دەرد دەخوا چارەی دەردی کە
شیف و وەردی کە لە سەر بەردی کە

کەچەل دەرمان کەر بوایە بێ کومان
لە پێشا سەری خۆی دەکرد دەرمان

ئەگەر لێ گەرێ شوفاری بەدفەر
ئاو دەخواتەوە گورك لە گەڵ مەر

کەنگێ درۆزن جێگەی بڕوایە
تەنانەت ئەڵێن دوژمنی خوایە

درۆزن شتی لە بیر نامێنی
حافیزەی کەمە زوو دا دەمێنی

وتیان بە ڕێوی شاهیدت کێ یە
وتی: کلکی خۆم باوەرم پێ یە

بەیتی رۆستەمیان سەر لە بەر شەوێ
خویندەوە یەکێ هاتە جواب لەوێ

کاکە گیان مەڵێن قسەت بێ جێ بو
نەمزانی روستەم نێر بو یا مێ بو

ئەڵێن حاڵی بون لە نان و پڵاو
تامی خۆشترە بە بێ چاو و راو

دەعبای وا هەیە دەخوی گوشتەکەی
دەعباشە دمبێ گوشتی دەرخواردەی

پێم خۆشە لاشەم لە دوم بکێشم
بەڵام منەتی ناکەس نەکێشم

هەر بە منداڵی شێرە کور دیارە
لاویچ نمونەی بار و خەڵوارە

ئەوی قەرزی کرد بە تەمای داهات
هیوای پێ نەبێ تایەکی داهات

هەوڵ جێگای رەب وەبەر چاو بێنە
بە دلنیایی رەب بچەقێنە

چکۆلەترین کردەوەی عیسان
لە سەت قسەی زل باشترە دیسان

ئەستەمێک نی یە کە ئاسان نەبێ
پیاو ئەو پیاوەیە هەراسان نەبێ

بیستومە دەڵێن مار هەتاکو مار
نەخوا نابێتە هەژدیهای زۆر دار

حەزدەکەی نەچیە ژێر زنجیر و کۆت
دامەزرێ لە سەر پەت و سینگی خۆت

کێ رازی نەبێ بە بەخت و بەشی
تەمەن سەردەبا بە چارەڕەشی

ژن دەڵێ نانی ویشکم دەست کەوێ
خۆشە نەك پلاو لە پەنای هەوێ

پاشایەتی بە ماڵی بە تەنێ
کیتەڵەی تەنێ بە بەهەشتی بەنێ

قازانی میردان بە حەوت ساڵ جارێ
دێتە کوڵ بەڵام دەرزێ بە جارێ

متەی هەمانە و داسی ڕەمانە
زۆر باوە لە ناو دۆستی زەمانە

بۆیە جارز بوم من لەم ژیانە
ڕێوی لە حاستم شێری ژیانە

خراپت بۆ خۆت دانەنا کاکە
خوداش و خورماش تەگبیری چاکە

ئازا کوڵی دڵ دەڕێژی بە قین
بێ دەسەڵاتیش بە گریان و شین

بەینێکە بڕوات بە کەس نەماوە
نێرە بێدۆشە لە تۆ ڕوی داوە

ناندێن کون مەکە لێت خوارد بۆ نان
جێژمت لە خوێ کرد مەشکێنە خوێدان

هەرچی نەبوبێ نەیان فەرمووە
بیری دواییت بۆ ئەوی چو چووە

وریا بە نامە تا نەختێ زووە
تا زۆڵە چەرم ئاو نەی بردووە

من لە خەڵکم بیست تۆش ببیسە لێم
جام دەڵێ بشکێم بەڵام نەزرینگێم

لە دوی وێڵ مەبە تازە بێ سودە
باز لە بەرەگە دەرچو بێهودە

قسە بێکەڵکە درێژ و زۆر بێ
کەم و دڵگر بێ نە زۆر بێ و بۆر بێ

زەرەر لە نیوەی بگەڕێتەوە
زوتر قەرە بوی بۆ دەکرێتەوە

دەرفەتە هەرچی دەست بەجێ کریا
خوزگە بەو خوێنە شەو دێ بەسەریا

بڕین تا گەرمە گورج و بێ ترسە
کە ساردەوە بو بە ژان و قورسە

سوتاوی لە سوێی خاڵی گەردەنی
هێندو تامەزرۆی بە دۆش دەژەنی

روبینی و ریا بۆ بەر حزورە
چاو حەیا لە چاو دەکا مەشهورە

سەولە زیاد نابێ بە کلکبە سوتە
وڵامی دەدرێ بە توتە توتە

خاڵەگیان بۆیە پێت دەڵێم خاڵە
چولەکە بگری بۆ ئەو منداڵە

نابوتی دەستی پەڵپ و بیانوم
لە ساجی عەلی ناوم کە بانوم

تاسەم لێت نەشکا ناردی بە دوتا
بۆ نانی بەسەر سێڵەوە سوتا ؟

هاوین چو درا لێفەی فەقیری
چەن تاڵە ژینی فەقیری و پیری

ژن تۆ سنیش بن لە فەقیریانە
توران و زیز بون شیر و تیریانە

پیاو چەقویە ژن بۆتە هەسانی
توند و تیژ یەکا بە هۆی زمانی

رق هەیە چەن ماڵ ئاوەدان دەکا
رقی واش هەیە ماڵ وێران دەکا

هێندی بە تا خوێن دەبزوێ لە رەگ
قەدیمی دەڵێن شەر هاتۆ بۆ سەگ

شەڕ ئیرادە بەو سەر و سمێڵەوە
تۆشیش بۆی رێگای ئاشتی بێڵەوە

زۆر دەرهەڵمە بە هۆش بە تارێنە
چاوت سور نەبێ کەف مەچارێنە

کاکی خۆم دونیا زۆری پێ دەوێ
رۆژێکی وادێ چاو وە چاو کەوێ

وەك دەڵێن هەر کێو وەکێو ناکەوێ
ئادەمی حەوجەی وەیەکتر ئەوێ

مەشهورە بزن بۆ تاقە شەوێ
جێگای خۆش دەکا لە کوێ وەرکەوێ

بە بیری نەبێ بی خواردنی پلاو
لە باتی زاری دەست دەبەی بۆ چاو

دەڵێن ئادەمی تەیری بێ باڵە
لە چۆڵ و چیا وێڵ و عەبداڵە

گا لە پێ دەشتە گا لە دەم یاڵە
ڕۆژێ دور وڵات ڕوژێ لە ماڵە

دو شت هەمن باشن هەم هۆی نەمانن
ئاگر و ئاون وا بێ ئامانن

کەسێ تاوس و توتی خۆش دەوێ
ڕێی هیندوستانی دەبێ بەر کەوێ

کێ شۆری کەعبە لە سەری دابێ
دەربەستی چەڵقی موغیلان نابێ

باب دەسهەڵاتی دا بە عەولادی
دەبێ بچێژێ دەردی بێ مرادی

کێ لە زۆر زانی بابای عەیارە
نێو بانگی لە گشت دێهات و شارە

کێ بە قەت هەمو کەس نین ئەستورە
کێ لە خوێن ڕشتن ئازا و جەسورە

کێ ڕۆژی دەعوا مەردی مەیدانە
سوار چاک و ڕەشید شێری دەورانە

کۆ ترس و باکی نی یە لە دوژمن
پێی بانادرێ هەرگیز بەشی ژن

پێت دریژ مەکە زیاد لە ئەندازە
سەرە رو مەبە ئیزن بخوازە

بە کەڵەزەری بۆت ناچێتە سەر
دنیا بە پوشی تەگیراوە سەر

لە چاو نەزیری واز بێنی چاکە
بەو گەزو ریەت ناوەنی کاکە

دوعات ئەوە بۆ شیرین تاڵ نەبێ
قەت نا تەبایت لە نێو ماڵ نەبێ

ژن بە پیاوی کوت تۆ هیچ مەکە
ئیتر دەبێتە چەپەرە شەڕ

بێ وەفا زۆرن لە ژن و پیاوا
چاکە و پیاوەتی دەدەن بە ئاوا

بێ بەقاو سپڵەمن هەروەك پشیلان
سێبەریان عەینی تودرك و شیلان

بێ هەنار وبەی کەی دێنێتە بەر؟
شەختە نابێتە شنە بای سەحەر

ماریێك بەخێو كەی بە قەند و شیری
خزمەتی بكەی تا كاتی پیری

چاكە لە گەڵ ئەو بكەی بەردەوام
بە دەوری دا بێی وەك بەندە و غوڵام

رۆژێك لە قاچ و قولت دەهاڵێ
پرزەت لێ دەبڕێ دەتخاتە چاڵێ

وایە ئاكامی دۆستایەتی مار
بە وتەی مەشهور شەرعی ماربەدار

شێر دەڵێن ناخوا جێ دەمی رێوی
ئەگەر لە برسان بمرێ لە كێوی

هەڵو ناچێتە هێلانەی قاڵاو
گەر هەڵپروكێ لە بەر سورەتاو

ماڵ چونكی هەرا و هوریای كەم بووە
دەر دەڵێی ئاشەو ئاوی كەوتووە

دەڵێن مامەگیان گونت بە چەندە
دەڵێ بە سەنگ و تەرازو بەندە

گەر بۆ تۆ هەمبێ لە چەك بەسەرێ
بۆ منیش دەبێ كڵاو لە سەرێ

چون قوڵە فیتنە ئاوری بن کایە
ناکۆکی وا زوو کۆتایی نایە

دەڵێن سەگێک چو ئاشی لستەوە
یەکێکی تر چو پاشی لستەوە

تەت بیاوی تورە نەدوێنی چاکە
بەڕو لە دەمیا تەقیوە کاکە

ئەوی لە هیچ کوێ بۆت زەوت نابێ
ڕەنگە ئاڵەتی لە تنک کرابێ

هیند بە پەلەپە بوکی را زاوە
هەر دەلێی ئەسپی بۆ زین کراوە

چون توشی خەم و مەینەت و داخ نی
عیسا گرتوتی و موسا تێی ئاخنی

چاو چنۆک ئاوا قولمان لێ هەڵکا
خوزگە بە کفن دزی هەوەڵ کا

هەر لە خۆم نەدەن بدەن لە هاورێ
پێم لە جەواڵی کاو گزرە دەدرێ

هاوسێ ماڵێکمان هەبو بێ مناڵ
لە کوچە و کۆڵان کە دەیدی مناڵ

وا لە باوەشی فۆی دەگرت هەتیو
دەتکوت بوویەتی بە دوو نۆغڵ و نیو

خەمی براکەم پشتی کردم کۆم
بۆ سەر و شوێن چو وەك بەردی بن گوم

گەمیەت غەرق بو وا دز داماوی
یا پیرێژنی دۆ لێ ڕژاوی

رەش کوزە ئەوی تۆ پێت فسۆسە
بو لیت کردومە راوی سی کوسە

ویستم لە گەڵ تۆ نیێوم نەزڕی
تازە پاش تڕێ با خەمشەی دڕێ

کابە کەج نابێ ئیمان نابێ کز
جار و بار بکەن قەیەك بۆ دز

خانو یەکێکە کە بانو نۆیە
بۆیە تۆز و خۆڵ هەتا ئەژنۆیە

هەرکەسێ زانا وئەهلی نەزەر بێ
پێی سەیرە بێستان بۆ سەرە خەر بێ

ئەم پەندە جوانەش بە گوێ بسپێرە
سەگ و مزگەوت؟ وشتر و گێرە؟

سەگ شاڵاو بێنی و ئازار بدا لەش
هیچ فەرقی نی یە سپی بێ یا رەش

ساواک و سەیت بۆ حاڵی میللەت
تەرسە تولێکن کراونە دوو لەت

هەر یەکەی بۆ خێو بارە بەرێکن
یانی دوو جاشن لە ماکەرێکن

ئەو کەسەی پیرە و زنی نەختێ جوان
لە کار و کاسپی سستە بێ گومان

هەر تاو نەتاوێ دەرواو دێتەوە
ماڵ کاول دەلێی جاو دەنێتەوە

مناڵ هەیە زۆر بە نازو بازە
لەگەڵ ئەوشدا کز و لاوازە

چاو بە قوڵا چوو رومەت قوپیوە
دەڵێی جندۆکە پێی دا تەپیوە

هەیشە گۆشتن و خشپیلا نەیە
هەر دەڵێی گورپەی گیپە خانەیە

سەر تەکان بدەی لە جوابی سڵاو
دۆشاو بە گونت لە جێگەی بێ ئاو

دار هەر دو سەری پیسە داماوی
جاوەی لە قونێ وەی لە دۆشاوی

بۆ مەرگی ئازیز بەرۆک دادڕە
بەڵام چادەبێ گڵ مەیل بڕە

چا.جوتن ئەو دو ئێسک گرانە
ئەو دێیە باشە بۆ ئەو دۆدانە

خوا کارەکانی سەر سور هێنەرە
تەختە تاش نی بە تەختە رێک خەرە

یەکی کەس ناخا لەم دنیا پانە
بۆ داعبای کوێرییش دەکا هێلانە

تا لیت دادەخا دەرکێک بە حیکمەت
بۆت دەکاتەوە چەند دەرکی رەحمەت

سەگ تاجی گرتی تۆی هەڵسو نەجیس
قەدیمی دەڵێن پیس دەچێ بە پیس

حەیفە پیاو شتی چاک بدا لە کیس
پیس کر دەگەرێ لە شوێن شتی پیس

مەشهورە زستان رۆژێکی ما بۆ
کاری خۆی دەکا ماڵی خرا بۆ

ئەگەر هەڵی کرد سۆزەی زریانی
نە چۆڵ دەپرسێ نە ئاوەدانی

واتە کچ کاتێ مەیلی بو لە شوو
ناپرسێ تەرەف هەنگوینە یان گوو

شوڵێک بە تەنیا تۆ دەی شکێنی
دو و سیش بن رەنگە زەدەی پی بینی

بەڵام کە بوو بە حەوت و هەشت و نۆ
ناشکێ بە حەوتی وەکو من و تۆ

وتەی پێشینیان بە دڵ بسپێرە
سەفەری زستان خۆی لێ ببوێرە

نەکرا ببووری تۆ لەو سەفەرە
هاوڕێی شارەزا لە گەڵ خۆت بەرە

سبەی ڕێکەوە هەتا نیوەڕۆ
لە کوێ مایەوە دەرت کەن مەڕۆ

زستان روخۆش بو بۆی هەڵمەخوێنە
سەر وەشێن نەبێ کلک وەشێنە

ئەگەر درۆ بێ بە ئەستۆم وەبال
هەر چی کە لە مشکە دەدرێ جەواڵ

هەر چی بوگەن کا عیلاجی خوێیە
خوێ بوگەن بکا پەنا بۆ کوێیە؟

ناشکوری نەبێ گوریس بە یەک لا
ناگا نەخوازا بیکە حی بە دوو لا

چون کۆشکی هیوات بناغەی بۆشە
پێشت پۆلا بێ پاشت کڵۆشە

سەرت بگاتە تەختی پاشایی
زێڕت مەفرەقە بێ نرخ و بایی

مەروانە خاڵەن تۆشە و قرانی
لە سەر دڵان بی لە بەر دڵانی

هەر چەن بە بیرو و زیر و چا ناسی
تا لێت نە قەومی خەڵکی ناناسی

ئەم پەندە باوە لە دێهات و شار
دنیا یا زۆردار دەیخوا یا بێعار

هاتەوە بیرم پەندێکی ساکار
قسە کەوتە زار دەکەوێتە شار

خواوەند لە چارەی کوردی وا نوسی
سەردانیّ لە سەر کوردە ناموسی

بە کەم قایل بە تا زۆرت دەبیّ
هەشت بیّ لە مشت بیّ نەك نۆ بیّ نەبیّ

دیارە ئەوانەی تەسەل و تیّرن
گویّز لە هەمبانەی خۆیان دەبژیّرن

کوا تازە پیّك دیّ وەسڵی ئەو یارە
ئاخری عومرە و ئەوڵی کارە

هەر سینفیّ لە گەڵ سینفی خۆی کۆکە
دیارە هاواڵی گولان خدرۆکە

هەروەك سیر و مار ریّك ناکەون باش
کەتکەر و قوماش نابن بە یۆڵداش

وەك شای بیّ جوقەی لە سەر تەختی خۆت
ئەگەر هەڵنەدەی شەق لە بەختی خۆت

دەستت نە لەرزیّ بە بەختی کە پارەت
دۆشاو کە زۆر بوو پیّی دەگرن تارەت

خوری خۆی دەدا بە نیوە ریّسی
هی خەڵکی دیّنی بە تەشی ریّسی

چاو لە چاو شەرم دەکا وست لە مست
دەگەڕێتەوە بە بێ هەست و خوست

کابرایەك ڕێیان نەدا لەو دێیە
دەی پرسی ماڵی کوێخا لە کوێیە

ئەو شوورە لاوەی شێر دەتەزێنێ؟
لە داوی عیشقا مو ناپسێنێ

زمرد هەڵگەراوە لە تاو کە نیشکێ
نە دەزوە بپێ نە دەرزیە بشکێ؟

شاعیر کە زانی قافیە تەنگە
دیتەوە بیری هەرچی جەفەنگە

کوێزی کارەگەل ببینە ئەو جار
قەپووچەك داگرە لە ماستی توێ دار

کەم دەکا نرخی تاڵی کەمێ دەڵب
هەر بۆ خاوەنی باشە ماڵی قەڵب

هەو هەموی سواران هیچیان پێ نەکرا
بە شڵپە شڵپی پیرێژن چ کرا؟

بە دەردێکەوە ئەمساڵ دوچارم
ڕۆژی لە دارم ڕوژێ لە خوارم

ژینی بۆ خەتەر پاشایەتییە
سەروەت لەمەش ساغی و هێمنایەتییە

ئەمەش فەرمودەی فەخری عالەمە
مەزنترینی نەسلی ئادەمە

فەقیر کە دیار بێ کەسی یار نییە
کەس لێی ناپرسێ کاتێ دیارنییە

لە حاست پیاوەتی بەندە و غولام
چاکەت بۆم نەبێ بەرزە مقام

دوژمنی دوژین بە دۆست بزانە
دۆستی دوژمنت بۆ تۆ هەلدانە

کێ بۆ خۆی بزی لە عەقل زویرە
ئەو کەمە ژیرە خەڵکی لە بیرە

کێ دل ئاوایە و هیمەت بڵندە
ماڵیشی کەم بێ زۆر دەوڵەمەندە

کەسێ لە خێرو چاکە بێزارە
شای مەملەکەت بێ روت و نەدارە

پشتت نینۆکی خۆت نەی خورێنی
سەت نینۆکی تر خروی نامرێنی

حەسود حەز دەکا هەتا بمێنی
نینۆکێکت نەبێ سەرت بخورێنی

کەوتونە گەمەو گز و فت لێمان
ئاسکی نەگیراو دەبەخشن پیمان

ئاسکی نەگیراو چەندە ئەوەندە
خورما لە بەغدا زۆر و زەوەندە

بە پێڵاو بدە لە تەوقی سەرمان
حاشا لە وەعدەی دوری سەر خەرمان

قەرز کوێر ئەگەر گۆشت بۆ باوێ
هەڵیگرەوە و برۆ کێشەی پێ ناوێ

قەرز کۆن دەبێ نافەوتێ بەڵام
بەخەی قەرزدار مەگرە بەردەوام

قەرز کۆن کردن هۆی نەدارییە
دەست تەنگی مایەی شەرمەزارییە

کێ قەرزی خەڵکی نەدا بە ئانقەست
دەستی ئومێدی بە یەکجاری بەست

سەڵا لەو کەسەی قەرزی دوا خرا
دەرکی متمانەی لە سەر دا خرا

بەسیانە جارێک بویان ڕێک کەوێ
بۆ زشتان شەوێ بۆ پیران تەوێ

گەلێ کەس کوشتەی یاری دڵخوازن
کچان بە مەیلی خۆیان دەخوازن

پێشینە دەڵێن بە خۆ مەنازن
ئەوی دڵخوازن هەر مارانگازن

هەن بە ڕواڵەت شلوخ و لەبارن
بەڵام دور کوژی نزیک خەسارن

هێندە بە فیز و تیزە ئەو لاوە
هەر دەڵێی دۆمە و خەڵات کراوە

زیاد لە ئەندازە خۆ مەپارێزە
نەخۆشە هەر کەس بە قێز و بێزە

کی لە کەسب و کار بە بێز و بنۆیە
بەرێ وە باڵی وە ئەستۆی خۆیە

ئێژن تەوەزەل چەشنی دوڵپایە
قورسایی زینی لە مل خەڵکایە

وەک قیلی کەوای سپی بێ وایە
یا خەرەنگەزی بن کلکی گایە

کەسێک شعوری لە چاوی دابێ
نەزانە با لە سەت ئاوی دابێ

گوێ بگرە پەندی هەمو کەس بیستو
رامە پەڕێنە قەت سەگی نوستو

کاکە زۆر بۆ لای خۆتی مەتاشە
نە شیش بوتێ نە کەباب باشە

بێ تامە گەڵێ شتی سپی و سۆڵ
هەر لە دور خۆشە ئاوازی دەهۆڵ

قەی ئەو کەسە دیارە ناچەسپێ
لە گیرفانی دا هەڵپەرێ ئەسپێ

ئەم بەندەم گەلێ لە لا عەزیزە
خوزگە بەو باغە ورچی لێ زینزە

پێت خۆشە عەیبت قەت دەرنەکەوێ
عەیبی کەس مەڵێ تۆ لێر و لەوێ

هەر سینقەی لە گەڵ سینقی خۆی کۆڵە
دیارە هاواڵی گولان خدرۆکە

بۆیە خاوەن کار هەر دەڵێ زووکە
پێیەرە بە دەست ناعلاوە سوکە

زانا ئەشێ هەر بۆی بدرکێنی
کەریش نە تیزەی تێ بوە ژێنی

لە رەسەنی چاک دەبێ شتی چاک
لە ماینی حدود یەکمی چالاک

قۆزی بی زەوات قاوێتی
ترخێنەی بێ تام شەو پڵاوێتی

ئەوی لە کوڵان بۆرە بۆریەتی
زگی لە برسان قۆرە قۆریەتی

لە کن ئاسینگەر کەسێ دانیشێ
بەرگی دەسوتێ یا سەری دێشی

لە سەری مەرۆ حەیات یا نەبەم
یا لێفە لە سەر هەتیو لانەبەم

کێ پەسەند ناکا قەی وا بەجێ
دەست ئەگەر شکا خوار دێتەوە جێ

کەس پەنا نابا بو سێبەری کوند
ئەگەر جێی نەبێ لە شار و لە گوند

دوو روو تەیان بێ ئیعتیبارە
وەک نیسک نە بەر نە پشتی دیارە

لە دەستی کەڕەم مەگرە بەهانە
کەمی هیندێ کەس بە زۆر بزانە

ئەگەر لا لوت بێ لە کەرەمی کەم
بێ شك دەکەویە بەر لۆمە و لەقەم

مەشهورە هەر کەس بە کەم نەزانێ
پیاوەتی زۆریش بە کەم دەزانێ

دوعای پیاوانی ژیر و بەهەستە
ئەم دەستە موحتاج نەبێ بەو دەستە

بێ هێزی هوی زۆن نە باتی یە
کەم خواردن لە کەم دەسهەلاتی یە

ئای خوزگە شۆفار لاڵ و کەر بوایە
ئاو خواردنەوی گورگ لە گەل مەر بوایە

لە زانایەکیان پرسێ وە پێشو
زیندو لە دونیا زۆرە یا مردو

جوابی داون ئەو شیرن و تارە
مردو لە زیندو زۆرترە دیارە

چون بێچگە لەوەی تا ئێستە مردون
ئەوانەی مردوی ژینشن ، مردون

ئەو کاتە ماڵبت کرا بە بێ خوست
گەورە ئاوی رشت چوکە پێی رێخست

بۆ زۆ بو ئەوی خۆی لە پێناو نا
هی شاخی هات وهی باغی راو نا

کەس بو بە ناکەس ناکەس بو بەکەس
قەدیم وەجاخان دەرچون بە عەبەس

چرای مەزلومان دایم بێ نورە
ئاوی زاڵمان سەر بەرە و ژورە

دایک کە بو بە باوەژن دیارە
باوکیش هەر ئەبی بە باوە پیارە

چکولەترین کردەوەی عیسان
لە سەت قسەی زل باشترە دیسان

کەمێ بە زۆر و بە کەشەکەشی
عیلاقەی بکەن پیس نابێ لەشی

کێ عیشقی گەلی بە دل دا ناچێ
ئاوی ئامون و تونی با باچێ

کەسێ دایکی خۆی نەدا بە خەتەر
بە دایکی خەڵکی چۆن نابا زەفەر

دەڵێن پاییزی سەر وەشێن چاکە
گوایە زستانی خۆش دەبێ کاکە

سەفەر و سەودا دوو بەڵگەی چاکن
تاقی کەرەوەی پاك و ناپاکن

کێ گوێلکی خەڵکی بۆلای خۆی بێنێ
هەر گوێل هەوساری بە دەست دەمێنێ

لە هەوراز و لێژ قەت مەڵێ کوتن
لە بەر با هەرگیز مەکێشە توتن

زاوا بەندی هەتا کو مردن
نەکەی بچێ سەر ماڵی بابی ژن

زستان بیەوێ خەڵکی بکا قڕ
بە شەو سایەقەو بە ڕۆژ هەوری پڕ

پیاو منالی خۆی کەم ڕوی بداتێ
نەوەك بێ ئەوان هەڵنەکا ساتێ

تۆڵەیان لە بیر ناچێ دوو دڵ پڕ
نە مار کلکی خۆی نە باغەوان کوڕ

بنی هەمبانە کونی تیدا بێ
بە جەواڵ تۆی کە هێشتا پڕ نابێ

ئەلێن هەر ژنێ مێرد بیکا سەنگین
عالەم هەڵتی پێی نابێ نەنگین

بەڵام هەر ژنێ مێرد بیکا ترۆ
بە هەمو عالەم ناکرێ بەرۆ

پیاو ئەگەر شێرە یا خو پڵنگە
ژن دەرکی نەکا کەمتر لە پنگە

ژنی وا هەیە پیاو دەکا بە پەند
هەر ژنیشە پیاو دەکا سەر بڵەند

پەندی پێشینیان خۆراکی گیانە
موسیقای دڵە باغچەی ژیانە

پەندی پیشینیان یادگاری یە
میراتی کۆنی کوردەواری یە

پەندی پیشینیان گەلێ پیرۆزە
مایەی شانازی بۆ گەل و هۆزە

پەندی پێشینیان بەڵگەی خەباتە
دیاردەی مێژو و گەل و وڵاتە

بە پەردی دوژمن لێت بێتەوە پۆست
نایەشێ بە قەت گوڵی دەستی دۆست

ئەگەر باری کەر تفەنگ بێ پاکی
گورگ توشی بێ وەی خوا بە چاکی

وە های فەربووە رەسوڵی ئەکرەم
سڵاوی خوای لێ بێ هەمو دەم

مرۆ پیر دەبێ هیزی نامێنێ
دوو خسڵەتی ئەو جحێڵ دەمێنێ
یەکێ تەماحی بۆ حەد و سنوور
یەکێ ئارەزوی زۆر دریژ و دوور

چاوت نابەستم خۆی بەر حزورە
گۆشتی سەر چەپەر وتەی مەشهورە
وا نەخۆشێکمان کەوتۆ لە ماڵێ
بە شەو دەناڵێ بە رۆژ دەماڵێ

هۆشی تاساوە لە تاو مشتەری
ئاگری بەری داویە لە سەری
خۆ بە زل زانین هی تازە کورە
گەوج و نەزانن لێیان ببورە

لە ناو ئافرەتان ئەم پەندە باوە
لە گەلێ شوێن و جێگا وتراوە
ژن دەڵێن مەچۆ بن نیسێی بەردی
جێی هومێد نیە وەك بەقای مێردی

ئاردی خۆم لێکرد کەپەکم دابێشت
گەلێکم تاڵی و سوێری دونیا چێشت

نەخەوتوم لە سەر ڕێگای ئەم و ئەو
تا خەونی ئاڵۆز ببینم بە شەو

زۆرم جەفا دی لە ڕێی دڵداری
بومە شوانەکەی حەق نادیاری

بۆیە کەسی خۆت پێت هەڵدەکاڵێ
ڕێوی دەرەوەی شێری لە ماڵێ

هەر ژنێ بە دەم پیاوا هەڵشاخی
ماڵی بۆ چۆڵ کەو ڕاکە بۆ شاخی

بە قسەی ئەم و ئەو کەس هەڵنەتیزێ
ئاش لە میستن بێ ڕوژێک دەمیزێ

هەتاکو کەللەم دەدرون لە جاوی
لە بیرم ناچێ دەردی بێ چاوی

دەتوانم ئازار نەدەم دڵی کەس
چی بکەم لە حەسود لە خوشی تورەس

بە شان و قۆڵت ببیەی بۆ کابە
بێ زیارەت کەی هەموو ئەسحابە

بە کۆڵ بیگێڕی ئەو حەق نەناسە
هەر هەمان ئاشەو هەر هەمان کاسە

جوابی پرسیاری دوژمن نازانم
دیارە نازانم راحەتی گیانم

لەساڵی ۴۴ تا ۱۳۵۶

لە ساڵی ٥٤ ئەم شیعرەی هۆنیوەتەوە

جووتەمەم

ئەی جووتە مەمت عەینی هەڵووی تازە قەمریکە
فیداری دەمی تۆیە دڵم چارە سەری کە

گیان بۆتە پەپوولێك و لە دەوری شەمی رووتە
تا باڵ و پەری پاکی نە سووتاوە دەری کە

چاوت کە بە هاو کاری برۆت خەڵکی دەکوژی
ئەگریجە لە پای چی لە گەڵ ئەو جووتە شەریکە

دوژمن دەپەری تۆ بە تەلا هەڵ خەڵە تێنی
یا جوابی بە تیلا بدە یا جارێ کەری کە

ئەم شاعیرە بۆ چاوە کە سەودا سەری تۆیە
تاوێ وەرە دەس باوێ ملی ، بەختەوەری کە

کیژی سابڵاغی

ئه‌گه‌ر ئه‌و کیژی سابڵاغی وه‌ده‌س بێنم به یه‌کجاری
ده‌که‌م مڵکی دڵ و دینم نیساری خونچه‌که‌ی زاری

له پێناوی ده‌نیم عومری درێژ و گیانی شیرینم
مرادم بێت و حاسڵ کا له دوو لێوی شه‌که‌رباری

مژۆڵی چاوه‌کانی قاتڵی سه‌د لاوی به‌دبه‌خته
هه‌زاران بۆ خه‌تا که‌وتوونه داوی پرچی ره‌شماری

به باڵا سه‌روی بووستانه به روو شه‌معی شه‌بوستانه
له روخساری نمایانه جه‌لال و سه‌نعه‌تی باری

مضیی وجهها کالشمسِ فَوقَ الطّودِ اذ تَطّلَعْ
مُنیرٌ کَبَدْرِ اللّیْلِ یَجْلُو کُلْ اَقْطارِ

هَواها مُنذُ حَلّتْ بِالفُوادِ کُلّها تَجْرِی
دُمُوعی بِالدّمِ سالَت کَیَنبُوعٍ و اَنْهارٍ

بگفتم ای شه خوبان دو چشمم چشمهٔ خون شد
بگفتا پیش من سودی نبخشد گریه و زاری

چو بی مهری ازآن نامهربان دیدم یقینم شد
که در آیین خوبان نیست جز جور و ستمکاری

ئەمەندی زولفی وای گرتوم دڵ و هۆشی وەها بردوم
ئەتم نابێ هەتا مردن لە بەندی عیشقی رزگاری

دەبێ حافز لە زیندانی جەفادا هەر بناڵێنی
لە گەڵ نازپەروەران بۆ خۆی دەکرد؟ توشی گرفتاری

بو ماهی عالم ئیشگینده اورائیم اوت کیمین یانر
اوزم رنگی مگر گومر اولپ اولی کیمین ساری

دیم اللە خاترنە منی محنت دە الدرمە
دیر هیچ فایدەسی یوختی منم یانم بو سوز لاری

دووکانی من لە چەند جورە متاع و جنسی تێدایە
بەڵام چبکەم بە توریکیش نیە لەم شارە کرهاری

پیرۆز بایی نەورۆزی ٥٣ی هەتاوی

پیرۆز بایی

ئەم جیژنە پیرۆز بێ لە هەموو گوێگر و گوێدێر
پیرۆز بە دڵی خۆش و لەشی ساغ و زگی تێر

دوایین پەڕی هەڵدایەوە زستانی سڕ و سارد
پێچایەوە خوێن تاڵی دزێو ، نەگبەتی بێ خێر

موسایی بەهاری بە هەموو موعجیزەکانی
فیرعەونی دەی و بەهمەن و ئەسفەندی نیاژێر

نەورۆزە سەری ساڵە گوڕەی پیرە شەماڵە
بۆ گیانی هەرس دێ تلی پێ دا وەکو تاوێر

نەورۆزە بەهارە هەرەتی کۆشش و کارە
جا نۆرەتە ئەی کاکی فەلا مامەیی وەرزێر

خێرا کە لە خاو بێنە دەری جووتی کەڵانت
بۆ شێوی زەوی و زارەکە هەڵمەت بەرە وەک شێر

سەیری دەرو دەشت کە دڵی باخی بەهەشتە
مێرگی هەموو بزوێنە هەوارگەی هەموو زنوێر

گیان بەخشە هەوای کێوو کەژو دیمەنی کوێستان
خەمڵاوە بە گیا خاوو گوڵی سوێن و شلێر

هەر دەنگی مەلە تێکەڵی هاڕەی خڕو دۆڵە
هەر لوو زەوی بە فراوە دەکا هاژە لە هەلدیر

هەر تاوڵ و رەشماڵە بە داوێنی چیاوە
هەر رەش بەڵەک و داوەتی بێریانە بە بلوێر

زاخاوی دڵان حیلە و کۆرزنی کەحێلە
تاوێنی خەمان دەنگی مەرو بەرغەل و هاوێر

خۆزگەم بەوە ئەو فەسڵە بە چاوانی دەبینێ
زین نرخی لەلای خاوەنی بینایی یە نەك کوێر

ئەمەش پارچە شیعرێکی دی بە فارسی و کوردی سنەیی
کە لە سالی ٥٣ دا بۆ دوکتورێکی دلسۆزی خەڵکی سنە
کە دەمردی ئەتیری و هەژاری باش ئەناسی هونیوەتەوە ٠

بس سپاست کنم ای دکتر خوش قلب و غیور
که مرا یاد تو بگشود در شادی و شور

از همان شب که مرا دست قضا یاری کرد
جرعەیی چند روا داشت ز صهبای حضور

آنچنان عمق دلم مکن و مأوای تو شد
که از این غمکده بیرون نروی تا لب گور

دیده کز لذت دیدار تو محروم چه باک
دیدەی معنیم از دیدنتان شد پر نور

کاش یکبار دگر بخت نگون یار شدی
با تو بنشینم و پیدا نشود کار ضرور

گفتەها رد و بدل کرده سخنها به میان
بحث دربارۀ سرمای دی و مغلر و عور

مطلبی نیز به کوردی بشنو جان دلم
تو شفا بخش مریضانی چه نزدیك وچه دور

دوکتور ئەم قاچ و قولم دوور بێ لە رووت ئێشی فرەس
ناشکێ زانی مەگەر بیخەمە ناو ئاگری سوور

خوا نەکا نەختێ بڕۆم تاوێ وە پاوە بوێسم
دێتە ئێش پاو پلم بۆم ئەگرین خوارو ژوور

سەرەرای قاچ و قولم ژانێ لە ناو شانما هەس
لێم حەرام بووگە خەوو خواردن و ئەنواعی سروور

فرە دەرمان و دەوام کردگە بێ سودە برا
رەنگە نوسرابێ کە بەم دەردەوە بمنێنە قبوور

سەیری خۆشتر لە مە من نیمە عەیالێکم هەس
هەموو ئازای لەشی بیمارە لە دیوی دەرو ژوور

لە روماتیزمەوە دەردێکی خەڵات کریاگە
کە لە هەر چوار پەلی گوێچکەی نییەسی عەیب و قسور

سا لە ڕێی هیممەت و ویژدانەوە فکرێ بکە بوم
بەشکەم ئەم دەردە لە لای تۆوە شفای بێ بە مروور

با سەرت زۆر نەیەشێنم لە کوروتن واز بێنم
نەمەك پەشیمان بی لە ناسین و ملاقاتی غەفور

زستانی ١٣٥٢

خەڵكی مەهاباد

کانگەی ،شەرەف و غیرەت و ویژدانە مهاباد
چاوگەی کەرەم و هیممەتی مەردانە مهاباد

جێی حورمەت و ڕێز گرتنی میوانە مهاباد
بوژێنەوەی ڕوت و هەژارانە مهاباد

((ئامادەیی خزمەت بە غەریبانە مهاباد))
سابلاغی لە ڕێی پیاوەتی‌یا قەت نییە ترسی
کامی لە چەرە بێت و لە ئاکاری بپرسی

وەك حاتەمە ئەو کاتە خەڵك کە وتە مەترسی
بۆ یارمەتی داماو تەمەل کردنی برسی

((ڕازێنەرەوەی خوانە قەدر زانە مهاباد))
کێ بەرهەم ز ڕەنجی لە بەین بردووە لافاو ؟
کێ مالی هەموو ئاگری تێ بەربوو لە ناکاو؟

هاواری بگاتە گەلی ئەم شارە بە پەرتاو
بۆی دێ لە جل و بەرگەوە تا پارە بە لێشاو
((ڕزگاری دەکا فەوری لە تەنگانە مهاباد))
سابلاغی سەدی دەی لە خەمی بون و نەبونە
باقی دی شەریکی خەمی داماو زەبونە

خەلکیکی نییەت پاکن و بیریان هەموو روونە
ئەم شارە لە بۆ کاری بەجێ بۆتە نموونە
تاریفی لە ناو خەڵکی وڵاتانە مهاباد
لێبووردن و رەحم و بەزەیی لێرە کە باوە
میراتە لە پێشینەوە بەم خەڵکە براوە

ئازایەتیو غیرەت و هیممەت لە خوداوە
هەستێکە لە پاڵ میللەتی ئەم شارە نراوە
دڵ پاکی و بیباکی لە خۆی جوانە مهاباد
دڵیان پڕە ساباڵغی لە ئیخلاس و ئیرادەت
روو خۆش و گەشن بۆ غەرەزن دوور لە حەسادەت

لایەنگری مزگەوت و ئەویندارى عیبادەت
دینداری و تاعەت چووەتە ئەوپەری عادەت
سەر چاوەیی خواناسی و ئیمانە مهاباد

لەم شارە بڕێك کار بە دەسن خێوی مەعاش
بیستی لە سەدا خاوەنی سامان و قوماشن

داخم کە بەشی زۆرتری دەس کورت و لە پاشن
بۆ دەست و دڵ و خزمەتی خەڵکی هەموو باشن
((ئەرکێکی گەلێ قورسی لە سەر شانە مهاباد

دڵسۆزی بەرەی لارە مل و بێ دەسەڵاتن
یاریدەدەری خەڵکی رەش و رووتی وڵاتن

ئەهلێکی بەشەر دۆست و بەبەخشین و خەڵاتن
لای گشتی لە مەیدانی کەرەم شەرمە هەڵاتن
((چون مەرکەزی دەست گرتن و ئیحسانە مهاباد

کەمیان لە خەمی سەروەت و زۆر کردنی ماڵن
زۆربەی تەشەنی مەعریفەت و کەسبی کەماڵن

لاگیری حەقن دژ بە خورافات و بە تاڵن
لێزان و بە بیرن لە قەڵەم دا هەموو قاڵن
((لانەی گەلی بیر رون و بزوزانە مهاباد))

شارێکی چ خۆش دیمەن و جوان و بە حەشیمەت
لاوانی چ خوێن شیرین و پیتۆڵ و بلیمەت

گەنجی هەموو گەنجینەیی هێژاو بە قیمەت
پیرانی پتەو بیرن و بۆ ئێمە غەنیمەت
((زانستگەیی پسپۆر و ئەدیبانە مهاباد))

من لێرە کەسێکم کە دەزانن هەموو ناوم
سی ساڵە لە ناو میللەتی ئەم شارە ژیاوم

پیرم بە رووالەت چلونۆ ساڵی تەواوم
پێم وایە لە سایەی سەری دۆستانەوە لاوم
((خۆشی بە گەلی هاوڕێ و دۆستانە مهاباد))

خەزەڵوەری ١٣٥٣

پەری گیان

ئەی تەختی هەئێت، تەختی سەزا دانە پەری گیان
وەی چاڵی چەنەت قوژبنی زیندانە پەری گیان

شمشێری برۆت پارە دەکا جەرگی ئەویندار
خنجێری موژەت قاتڵی لاوانە پەری گیان

پێکت شەوەیە ئاڵی دڵە رووەتی ئاڵت
ئەم خاڵ و خەتەت قابیزی سەد گیانە پەری گیان

چاوت چەتەیە پیاو کوژە سێدارەیە بەژنت
رووت رەنگرە کەزیەت پەتی خنکانە پەری گیان

بەرگێکە براوە بە قەدو قامەتی شۆخت
ئەم جەور و جەفاو خەڵکی بە کوشت دانە پەری گیان

لێوت وەکوو یاقووتە بزەت قووتە ددانت
مرواری یە یاخۆ دورە مەرجانە پەری گیان

چاو مەستی و تەردەستی و ئاشق کوژی و ناز
تەننازی و عەیاری لە تۆ جوانە پەری گیان

چاوم نییە زۆر موستەحەقی خێر و زەکاتم
ماچێ بدە بەم کوێرە بە سەزمانە پەری گیان

هاوینی ١٣٥٤

ئەم پارچە شێعرەی لە زەمانێك دا هۆندوتەوە کە بۆ بژێوی
رۆژانە محتەل بۆو تەنانەت رۆژی پێویستی بە دوو کیلو
نانی ویشکی ئەویش کیلۆی بە ١٧ قران بە نرخی شارەداری
بۆو پێی نەکر راوە ٠ جا لە بارەی دەستەنگی خۆی[1] ئاوای
گوتوو:

لا لوتە لە ئێمە چەرخی گەردون
پێی حەیفە بژین بە بەختیاری

دەستم بە دوعایە خەڵکی بمرێ
تا نانی بخۆین لە تازیە داری

بەرگێکە بە بەژنی من براوە
قەرزاری و سەر کزی و هەژاری

پێم ناکرێ رۆژی دوو کیلو نان
بەو نرخی مەباحی شارەداری

تف لەم بەشە لەم ژیانە حافز
ئەو نانە بکەی بە ژەهری ماری

بێ چاوییە هۆی کزی و کەساسیت
سەر باری خەڵك بی نالە باری

هەروا بووە ژینی ئێمە مانان
تا ببەت لە وڵاتی کوردەواری

شاعیر کە زیانی پڕ لە ژانە
فەرقی چییە پاییز و بەهاری

زۆر شێتی یە خۆزی گەر بخوازی
ئەم ساڵە کە بۆ پێرارو پاری

کێ زیرو بە بیرو هەستیارە
بەختی ڕەشە تاڵە ڕۆژگاری

کێ خەڵکی مە بەستە گەل پەرستە
زیندان و تەلانە جێی و قەراری

کێ زێڕە دڵی هەژارە پارە دارە
جێی کۆشک و تەلارە بارە باری

ئەم خەڵکە تکایە لێم ببورن
حەق نابێ لە هیچ کەسێ وەشاری

بۆ من نییە هەر بە تاقی تەنیا
رابوردویی تاڵ و کوڵەواری

بێ چاوی هەموو وڵاتی دیشوان
چاو بوایە دەچونە کەسب و کاری

زستانی ١٣٤١

له سەرەتای بەهاری ١٣٥٣ادا سێلاوێك دەوروبەری بۆكانی گرت برێك ماڵ وێران بوون خەڵكی بۆكان پیاوەتێكی باشیان لە گەڵ ئەو لێ قەوماوانە كرد مەلا غەفووریش بەو بۆنەیەوە ئەم پارچە شێعرەی هونیوەتەوە بە نێوی سپاس بۆ بۆكان لە بەر یارمەتی لێ قەوماوان

سپاس بۆ بۆكان

تێپەر بوو لە مریخ و زوحەل هیممەتی بۆكان
هەوری لە سەما خستە سەما غیرەتی بۆكان

ئەو هێرشە لافاوە كە هۆی چارەرەشی بوو
سەلماندی بە دونیا شەرەفی میللەتی بۆكان

چی بوو دژی ئەو ئاوە بێ ئامانە وەخۆ كەوت
هێزی بەزەیی رەحم و دڵ و یارمەتی بۆكان

كێ باوەشی گەرم و گوڕی گرتبوو بۆ خەڵك
تەنیا گەلی خاوەن كەرەم و نیعمەتی بۆكان

پیاو چاكی و دڵ پاكی و خزمەت بە هەزاران
بەرگێكە براوە بە قەدو قامەتی بۆكان

پێویستی بە تاریفی ئەم و ئەو نییە وەك خۆر
تیشكی لە هەموو جێ یە ئەدا شۆرەتی بۆكان

شانازی یه بۆ کوردی هەموو شوێن و وڵاتێـــك
چاو تیژی و جوامێری و ئازایەتی بـــۆکـــان

نێو بانگی لە گشت ناوچەیەکا ویردی زمانـــە
دەنگی لە جیهان داوەتەوە پیاوەتی بۆکـــان

واتی مەگە بۆکانی لە چاو خەڵکی دی لۆردن
پێت وا نەبێ ئەندازی نی یە سەروەتی بۆکان

مەردایەتی چی داوە بە سەر زۆر و کەمی ماڵ
هەر چاکە لە گەڵ خەڵکی بووە عادەتی بۆکان

بەهاری کوردستان

بەهەشتە خاکی کوردستان و سەیرانی بەهارانی
نموونەی کەوسەر و ئاوی حەیاتە چەشمە سارانی

چیا وو دەشتی رەنگینە گوڵ و سوێسنە و ریاحینە
سەرا پا سەوزەلانی و شینە شێوەرد و شیارانی

حەیاتی جسمی بێجانە هەوایی باخ و باخاتی
نیشاتی رووحی ئینسانە فەزایی مەرغزارانی

شەفایی خاتری بێچارە قووتی عاشقی زارە
چریکەی بولبول و ئاوازی قومری سەر چنارانی

لە سەر دڵ ژەنگی ماتەم لادەبا روخساری گوڵزاری
بە چاو پێکەوتنێ سەد دڵ دەبیتە مات و حەیرانی

سەفا بەخشی دڵی عوشاقە بایی سوبحدەم وەختی
عەبیری بۆی گولان لە سەر لووتکەی نیزارانی

بەیانی دێ جریوەی مەل، خورەی بەفراوەکەی سەرکەل
لە گەڵ قاسپەی کەوە تێکەڵ لە دەم رزد و پەسارانی

کە تەشریفی شەریفی هات نەسیمی بای نەورۆزی
گوڵالان سەر وەدەر دێنن لە لێوی جۆبارانی

دەپۆشن سەروی بوستانی کەوای ئەتڵەس لە بۆ جوانی
شکۆفەی دەردەکا لە ضوێ چڵووك و شاخساران

تەواوی دەشت و دەر یەکسەر دەبێتە ئەتڵەسی ئەخزەر
بە گرمەی هەور و سۆزەی بای شەماڵ و ریژنە بارانی

غەزەل خوێنی هەموو دەس پێدەکەن باڵداری سەرداری
زەوی پاکی دەخەملێ دیتەوە سەر دۆخی جارانی

کە مانگی بانەمەر داهات چ خۆشە دیمەنی کوێستان
سەراسەر خێوەت و رەشماڵ و خێڵە جێ هەوارانی

وەکوو سەروی خەرامانن کە پۆل پۆل دێنە مەر دۆشین
بە لەنجە و ناز و عیشوە شەنگە بێری چاو خومارانی

نەشە بزوێنە قاوو قیژی کەسک و سوری خێلانی
قریوەی زاوو ماك و کار و کووری بەرخ و کارانی

لە لایەك داوەتی کیژانە بەزم و رەزمی لاوانە
لە لایەك ئەسپ و رمبازی جلیتی شورە سوارانی

لە لایەك تیپی زەحمەت کێشی خاکی نیشتیمانی جوان
بە هێزی شان و هێزی بازوو دەکێڵن دێمە کارانی

لە گەڵ جووتی کەڵ وو گا دێنە مەزرایە بە دڵخوشی
لە بۆ کێڵانو دەرهێنانی مووچە و جێ بە یارانی

خــه ریکی کەسب و کارن لاوەکانــی نیشتمان پــه روه ر
بــه ڕۆژ و شەو سره وتنیــان نی یه تیپی هــه زارانــی

به کــورتــی هەوڵی پێش کەوتن دەدەن کۆمەڵ به خاس وعام
خه مــم بۆ حافزی مــکیــن به جێ ماوه لــه یــارانـــــــی

بـــــه هــــــاری ۱۳۲۰

کچی بۆکان

شەهێنی دڵ ڕفێنی خەم ڕەوێنی ڕووگەشی جوانی
حەسود کوێر بێ لە حاندت ئەی کچی نازداری بۆکانی

لە بەر بەژنی بڵیند و ناسکت هەقیانە سەر داخەن
چنار و عەرعەر و شمشاد و کاج و سەروی بوستانی

لە شوخ و شەنگی یا وێنەم نەدیوی شەرتە نازانم
لە حۆری هەڵبراوی یا لە تیرە و هۆزی پەریانی

لە وردی خاڵی سەر کوڵمت ئەمەستو واقی وڕ ماوە
لە تەسویری بڕۆی تۆ عاجز و بێچارەیە مانی

دەمت عیسا سفەت مایەی ژیانە، لەمپەری گیانە
لەشی مردوو هەناسەی تۆ.وەبەر دینێتەوە گیانی

خدر بۆ هێندە عەبدال بوو بە دوی سەر چاوەکەی ژینا
تنوکێکە لە نێو شێوی مەمانت.ئاوی حەیوانی

لە چاغی پیری یا دیارە وەها بۆت بوومە بەتیارە
لە وانەم مل بدەم بەو کارە کردی شێخی سەنعانی

ئەگەر چی پیرو زۆرهانم ـ لە گەڵ تۆ ئافەتی گیانم
دەبەستم عەهدو پەیمانم.هەتا هەم بۆت دەکەم شوانی

لە سەیری باخی میراواو تەماشای حەوزە گەورەم چی
زنەی بەر گەردن و نێو باخی سینەت خۆشە سەیرانی

لە بیرتە ؟ زۆر نەخۆش بوم هاتی بۆ پرسینی ئەحواڵم
کووتم پێت خۆشە نەمرم با سەرت باوێمە سەر رانی

بزوت هێزی هیواو هەستم کە دەستت نایە نێو دەستم
کووتم هەر تۆ لە جێت خستم کەچی وا ئێستە لوقمانی

گەشم یا وەك بەهێی زەردم لە کۆشکم یا لە بن بەردەم
بە دەس تۆیە شفاو دەردم کە بۆ من ژینی هەم ژانی

بە روو خوشی کە بەدوێنی حەیاتی نوێم لە بۆ دێنی
بەڵام خۆت تورە بنوێنی مەرگ دێنی بە هاسانی

مەرێژە پێم رق و قینت بە دڵ هاتوومە سەر دینت
قەبووڵمە کیش و ئایینت مەسیحی یا موسوڵمانی

وەئەستۆ مەگرە ئۆبالم بە دووتا وێڵ و عەبدالم
لە بۆتەی عیشق دا قالم دڵم بۆت بۆتە بریانی

دڵی پێکام بەکەم تیرت دەس و پێم کەوتە زنجیرت
لە حاڵ و باڵی یەخسیرت بپرسە سەختە زیندانی

ئەوینت بوو بە ناپالم بلێسە و تینی نا پالم
بە تیری تۆ شکا باڵم پەرو پۆم جێ بوو پەروانی

نه ته‌نیا من له جوانی تو دوواوم ئه‌ی که‌زی شه‌وبۆ
هه‌مو که‌س بۆت ده‌مدا له ستۆ که سه‌رتۆپی موکوریانی

له ناوچه‌ی موکری یا تاقی نه‌زمرگه‌ی پۆلی عوششاقی
له ره‌نگی کوڵمی تۆ ساقی ده‌کا سه‌ر خۆش موریدانی

له وه‌سفی ئه‌و خه‌ت و خاڵه قه‌ڵه‌م کوڵه زمان لاڵه
ده‌مم به‌و دوو لیمو کاڵه نه‌گا ده‌مرم له سوێیانی

به دیمه‌ن گه‌ر چی منداڵی له ئاشق کوشتنا زاڵی
نه‌وه‌ی کاوه‌ی دلێری یا به‌ره‌ی سامی نه‌ریمانی

سه‌رم گۆیه له مه‌یدانت دڵم دیله له زیندانت
له‌ش و گیانم به قوربانت فریشته خوو خوای جوانی

ده‌کێشم نازی پێڵاوت هه‌مو ژینم له پێناوت
ده‌نێم فیدای چاوت ده‌که‌م تۆ مانگی ئاسمانی

ئه‌گه‌ر چی خاوه‌نی ناوم له نێو ئه‌م خه‌ڵکه ناسراوم
به‌ڵام من قه‌تره‌یه‌ك ئاوم له به‌ر پێی یاری بۆکانی

ئه‌وینداریکی دڵپاکم له سوێی ئه‌و یاره خه‌مناکم
له گه‌ردونیش نی یه باکم بگا ده‌ستم به دامانی

هاوینی ۱۳۵۸

ئەمەش پێنج خشتەکی یەك بەکوردی و فارسی لە ساڵی ١٣٥٩ دا هۆنیویەتەوە .

شۆخی ئاوایی

لە کوێی ئەی شۆخی ئاوایی دڵم تۆقی بە تەنیایی
رەوا تاکەی دەبینی پێم مەراق و مەینەتی جیایی

لەوانەم تەرکی دونیا کەم وەکی دیوانە ئاسایی
((بەکوە دشت روی آرم بجای عقل شیدایی))
((گزینم چون زند این عشق پیری سر بەرسوائی))

لە کوێی ئەی یاری شیرینم دەوای دەردی دڵی زار
منیش وەك قەیسی پەتیارە خەریکم شێت بم و فیدار

لە دوری لەیلی بێ مەیلم پەنا بەرمە کەژو کۆسار
بیا ای شوخ شیرین کار مرا دریاب مجنون وار
غبارآلودە و ژولیدە مو چون غول صحرایی

دە تو خوا پرچی پر چینم لەمل هاڵێنە چەشنی مار
لە داری بەژنی بەرزم دە هەتا زوتر ببم رزگار
لە ژینی پڕ لە ژان و عیشقی بێ ئاکام و جەوری یار

((ترحم کن بە اشك جانگداز و آە آتشبار))
((ز آهم بی گمان سوزد رواق چرخ مینایی))

به پێنوسی قەزا دەستی قەدەر بۆ ئێمە وای نوسی
بەشی تۆ تورەیی و عاشق کوژی بێ من زمان لوسی
کەوا بو حازرم بۆ خزمەتی پێلاوو پا بوسی

قدم بر دیدگانم نه پس از نیم قرن مأیوسی
بە چشمانم کە شاید باز گردد نور بینایی

لە تۆ زیاتر پەنای دیکەم نییە بۆ کێ بەرم هانا
لە سەر خاڵ و خەتی تۆ ئیعتیبارو ئابروم دانا

دڵم مێشی گوڵی روتە سەرم گۆیە لە مەیدانا
سرت گردم سراغ عاشق زارت بیا جانا
کە جان بر لب شد از سودایت ای اَلگوی زیبایی

بنازم بەو قەدو باڵایە ئەی شۆخی لە خۆرازی
لە ناز و نیعمەتی جوانی بەشت زۆرە گەلێ سازی

هەڵێ لە برۆ دەخا چاوت غەنیمی تاوس و بازی

هلال ابرو تو شمع جمع مه رویان ممتازی
جمالت آفتاب است ار نقاب ازچهره بگشایی

لە جوانی و پاکی یا زیاتر لە خاتوزینی بۆتانی
خەزاڵی لاسە شۆر کەمتر لە تۆ بو شۆرەتی جوانی

لە دەست چوو عیززەتی نەفسم لە ڕێگەی وەسڵی دڵدارا
بە بەدناوی دەبەن ناوم لە کۆڕی یارو ئەغیارا

لە سەر تۆ بومە گەبجاری کەس و ناکەس لە دێ و شارا

زمان آخر نخواهد شد کە یکشب کلبهٔ ما را
بە یمن مقدم و مهتاب رخسارت بیارایی

لە پێناوی ئەوینم ناوە زین و دین و دونیاکەم
لە بەر لۆمە و توانجی دۆست و دوژمن خڵا دەکوێ ڕاکەم

دەراوم لات ئەگەر رون بێ لە هیچ کەس شورمیی ناکەم
چنان مست می عشقم زطعن دهر بیباکم
شوم خاك رهت گر قلب ناشادم بیاسایی

بە دوتا وێڵ و عەبداڵم منی داماو و بێچارە
لە تاوت وەك برا مردو شەپۆڕو شیوەتم کارە

بە جوانیت سوێند دەدەم ڕوحمێ بکە بەم پیری پەتیارە

مگیر از من کنارە سعی کن جانا کە یکبارە
تشخّص را کنار اندازی و با من کنار ایی

کـە نیشکـی کافرۆش ناگاتــە چاوت مەستـی چاوانـــــی
زوولە یخــا تطلعـت و لەیلی وەش و شیرین زە نە خدانـــی

ســزد جانــا زنـم گــر لاف وامــق چــون تو عذرایـی

کراسێکـە لە بەر تۆدایە شۆخ و شەنگـی جوانچـاکـی
ئەوی جــوانان لە لایــانــە بە پەژنــی تۆ بــرا پاکـی

لە تیــرەو هــۆزەکــانــی کوردەواریـــدا ئەتۆ تــاکـــی

فرشتــە خلقتـی حوری سرشتـی گرچــە از خاکـــی
سـنــوبــر قامــت و سنبـــل عــذار و ســرو بــالایـــی

ئەو پارچە شێعرەی بە یادی کچە کوردێکی سنە هونیوەتەوە
کە لە عالەمی خەودا لە گەڵی بۆتە ئاشنا ∙ ئاخری بەهاری ۱۳۵۸

کچـــــی سنـــــە

دڵ فـــرە کەستەنگـــو کەیلـــم بۆ کەنیشکێکـــی سنـــە
تیری برژانگی لە سینـــم داگـــە گشتـــی کون کونـــە

خـــاڵ گەلی خـــوا کردو ورد ورد ها وەبان گۆنایـــەوە
حاشیـــەی زولفیـــش لە دەوری جێی متاڵا کـــردنـــە

نوکـــی پەیکـــانـــی موژەی ئـــازایـــە بۆ پێکانـــی دڵ
پاشە کەوتـــی مـــادە پیشـــەی دیـــارە عاشـــق کوشتنـــە

دوایـــی نایە وەسف و تاریفـــی لە جوانـــی و پاکی یـــا
شـــۆخ و باڵا بـــەرزو تـــەرزو پەلکـــە شـــۆر و پرچنـــە

مانـــی گیـــج و حۆل ئەکـــا قەوســـی برۆو نەخشی تەوێڵ
عـــەقڵـــی ئەفـــلاتون لە چاڵـــە قوتـــی گەردنیا وونـــە

لیـــوی لەعلـــە دیانگەلـــی وێنـــەی دورو مـــرواری یـــە
عەینـــی نوقرەی گۆی جەناکەی سینەیـــان و گۆشتنـــە

جـــاو گەلی دو زەنگی تیـــا هەس تیر ئەخەن بۆ پیرو لا و
دوو بـــرۆی پەیوەستـــی شمشێـــری قەڵاچـــۆ کـــردنـــە

ئـاشنا بوگـم له ته‌کتـا من له شیرینــــی خـــه‌وا
تو دڵت بردم به گفتی خۆش و خرنگـه‌ی بازنـــــــه

ده‌نگــی تۆ وه‌ك كاره‌با مچورکی هاورده لـــه‌شـــــم
ئه‌تــوت ئـازام گشتی مارانگـازه ده‌رزی ئـازنـــــه

عه‌شقــی تۆ داگیه له کەللم بێقـــه‌رامــی کردگــــــه
یادی تۆ بۆ من له‌باتی خواردنه هه‌م خه‌وتنـــــــه

ناومـــه زیـّـر پای خه‌یاڵــت شۆرمت و ناوو نیشـــــان
یادی پیرۆزت لـــه دلْما تا دمـی کۆچ کـــردنـــــه

گه‌رچـی ئیـّژن (عشـــق پیری سر به‌رسوایی زنـد)
چاره چـس؟ جه‌رگـم به خه‌نجێری فیراقت جن جنـــه

وا ئیتر خـــۆم خسته ده‌رگـــات و شفاو لالـّم فره‌س
ئاره‌زوو ئاواتـــی وصـڵت تـــاکـــو رۆژی مــــردنـــــه

بیکه خێر جوانیت و ساته‌ی سه‌ر له قاپیم ده‌رمـــه‌کـــه
ناگه‌ڕکیـــه . خوا ، کمـــێ پیشـــه‌ی گـــه‌دا ده‌رکردنــــــه

گه‌رد ن و روو سینه ده‌رخـــه بیـّـژه حـــافز بێ بەره‌و
دیـــاره ئیـده‌ی تۆ گوڵـــه تاویّ له باخم گوڵ چنـــه

تەختی سینەی جامی جەم رومەت گوڵی باغی ئیرەم
ئاوی سافی زەمزەمی چی ها لە ژێر سای گەردنە

مەمکی وی جفتی شەمامەس یا دووگوێ مەرجانییە
روی وەکو مانگی شەوی چاردە شەفاف و رۆشنە

ئاوی سەر چەشمەی حەیاتە ئارەقی سینە و مەمی
گەردی پێڵاوی کلی سینایە بۆ چاو رشتنە

ئافەتە بۆ گیانی ناکەس راحەتی رووحی کەسە
نۆشی هەس بو ئاشنا گەل نێشی بۆ گیان دوژمنە

ئەو سەرا پا جوانییە نەختاڵی عەیبی تیا نییە
تا خوا حەزکا مەتین و با وقارو شەرمنە

خوڕە تاوی روی بە چەشنی کابە قیبلەی عالەمە
شەورەشی زولفی قەنارەی دڵ تەنافی گەردنە

شاد و شیرین گفت و لفتە دۆسی پاکی و راسی یە
لای سەرەی ناپاك و بەد رو گرژە تورە و تۆسنە

چەند بە ئاواتم بە قسمەت بێ بچم بۆ خزمەتی
بێژم ئەی ئاهوی ختەن ئەی سور گوڵی شاری سنە

پیرو نابینام و ریش چەرمو لە دورە و هاتگم
عەرزو حاڵم هەس ئەشێ گوێ بەیتە ئەم عەرزی منە

له ١٩/ ١٠/ ٥٧ که یه‌کەمین خۆپیشاندانی دژی دەسەڵاتداری پاشایەتی له ئێران دەستی پێکرد مەلاغفور بانگەوازی له گەلــی کورد کرد تا وەکو لەو خەباتە رەوایەدا بەژدار و پشتیوانـــی گەلی یەك گرتوی ئێران بن چونکی بە بڕوای شاعیر سەرکـەوتـن بەسەر دیوەزمەی ئیستیبداد بۆ یەکیەتی هەموچین و توێژەکانـی قەت جـێ بە جـێ نابـێ

سلاوێکی بەرمانا

سڵاو بۆ خاکی کوردوستان وخەڵکی زیت و وشیاری
سڵاو بۆ کوردەواری بۆ تەواوی ئەهلی دێ و شاری

سڵاو بۆ نیشتیمانی جوان و شاخی بەرزو بەفرینی
سڵاو بۆ بەندەنی بژوێن و کانی ساف و سازگاری

سڵاو بۆ دیمەنی تەرزی چیای ز نوێر و سەرسەوزی
سڵاو بۆ شیو و دۆڵ و رستە تاوڵ و چینی مەرداری

سڵاو بۆ تەڵبەزەی ئاوی تەلان و رژد و هەلدێری
لە بنیا زیخ و چەو دەنوێنێ وەك یاقوت و مرواری

سڵاو بۆ گشت دەر و دەشتی بەهەشتە دیمەن وگەشتی
سڵاو بۆ خورخوری روبار و مێرگ و چیمەن وداری

سڵاو بۆ کۆمەڵانی خەڵکی زەحمەتکێش و ئارەق رێژ
سڵاوی تایبەتی بۆ چینی جوتیار و کرێکاری

سڵاو بۆ ئەو برا وەرزێرە وا جەرگی زەوی دەدرێ
هەتا ژینی مە دابین کا لە داهاتی زەویو زاری

سڵاو بۆ ئەو برا دروێنەوانەی تاکو شەو دادێ
لە گەڵ کەرخ و مەلۆ و داس و مەڵەغانە سەر وکاری

سڵاو بۆ ئەو کەسەی شەتڵانی ئارەق بوو لە مەزرایە
دەم و لێو ویشك و تاو بردو ، پەریوە رەنگی روخساری

سڵاو بۆ ئەو کەسەی هێند ماندووە و کوێرەوەری زۆرە
شەوێ نانوێ لە تاوی شان و پیل و ئێش و ئازاری

سڵاو بۆ ئەو کەسەی کاری بژارە و دەسکەنە و بن کۆڵ
گەلی ماقوڵترە دەست و پەلی قەڵشیوو زاماری

لە دەستی ناسك و نەرم و سپی بێکارە و تەنبەڵ
لە سەر خەڵکی بەرێ دەچن و دەخۆن نانی منەت باری

سڵاو بۆ ئەو کەسەی دەژێنێ منداڵی بە فاعلایی
بە هێزی لەش بژیو پەیدا دەکا بێ شەرمە بێکاری

سڵاو بۆ ئەو کەسانەش بێ دەبژێن تا دەبرژێنن
هەمو دەم نانی گوڵپەرشە و بەهار و گەنمە سەرداری

سڵاو بۆ ئەو کەسەی ئیدە و مەرامی خزمەتی خەڵکە
هەمیشە یارمەتی داماو لێ قەوماوە ئاکاری

سڵاو بۆ ئەو کەسەی ژینی بەخت کا بۆ گەل و هۆزی
هەتا کو دوا هەناسەی بەر نەدا رێبازی رزگاری

سڵاو بۆ لاوی رۆشن بیرو گەنجانی بە بیر و ژیر
سڵاو بۆ میللەت و رۆڵەی ئەمەك ناس و وەفاداری

سـلاو بۆ نووسەران و هونەری دلسۆز و تێکۆشەر
سـلاو بۆ ڕێبەرانی ڕاستە قینە و تیپی خوێندکاری

سـلاو بۆ ئیتحاد یەکیەتی گشت کۆمەلانی خەلك
لە مامۆستا و قوتابی تاکو کاسبکار و بازاری

سـلاو بۆ پێشەوای دینی کە ڕێ نیشاندەری خەلکە
بە هەرجێ کردەوەی یەك بێ لە گەل شیرینی گوفتاری

سـلاو بۆ ئەو کەسەی ڕاست و نییەت پاکە لە گەل خەلکی
بە موو تێی دانییە پێچ و پەنا لێی ناوەشی خواری

سـلاو بۆ ئەو کەسەی جێی باوەر و متمانەیە بۆ گەل
بە سودی میللەتی خۆیو و گەلانە تەرزی ئەفکاری

سـلاوم هەرچی بوو پێشکەش بە ئێوەی خۆشەویستم کرد
لە مەر خۆمانەوە چەن مەتلە بێکم دێتە سەر زاری

تکا کارم لە خەلکی شار و لادێ کانی کوردوستان
لە گوێ مەگرن قسەی کەس تا نەزانن چۆنە ئەتواری

کەسێ ئیمرو قسەی خۆشە ئەگەر عەیبی بوو مەیپۆشە
دەبێ روون بێتەوە دوێنێ چلۆن بوو ژین و ڕەفتاری

گەلێ هەن وەك برایەك دێن و دەتدوێنن بە دلسۆزی
بەلام مەعلوومە دەبێ سۆزی کە پێوەی داوی وەك ماری

گەلێ هەن ئێمە دەدوێنن لە قەڵا گێڕە شێوێنن
جودایی و دوو دڵی و ناکۆکیان هێناوە بە دیاری

گەلێکیش هەن کوڕی ڕۆژن زەمانە مل کەچی کردون
دەگۆڕن ڕەنگ و رویان دێنە ناو کومەڵ بە ناچاری

لە سەرمان یەکیەتی فەرزە دەبێ تێکرا بەجێ بێنین
دەبێ پشت و پەنای یەك بین و بگرین دەستی هاوکاری

برای هاوڕێتی یەکتر بین هەتا بێگانە نەتوانێ
بخاتە نێو سەفی ئێمە کەلێنی قین و لاساری

ئەگەر سەرتان لە هۆنراوەی غەفوور ئێشاوە بم بوورن
بە قوربانی تەواوی خەڵکە خۆیو بەیت و ئەشعاری

قسەم هێشتا گەلێ مابوو مەبەستم زۆر لە دڵ دابوو
بەڵام چ بکەم قەڵەم چیدی نەکردم کۆمەك و یاری

بهـــــــار

مژده باد ای ساکنان خاک پاك این دیـــار
زانکه برفرش چمن خرگاه زد فصل بهـــار

ازغریو کوس رعد و نعرهٔ باد شمـــال
کاخ بهمن سر فرودآرد به پای کوهسـار

روضهٔ خُلد برین هرسو نمایان میشود ٠
روی صحرا بو دهد ازلاله چون مشك تتار

چون دم عیسی نبات مرده را احیا کند
باد نوروزی به امر خالق پروردگار

گوش دل را می نوازد قهقههٔ کبك دری
می زداید غم ، نوای قمری و صوت هُزار

عندلیبان چمن با سایر مرغان باغ
نغمهٔ شادی همی خوانند بر هر شاخسار

نشئه بخش عاشقان یعنی نسیم صُبحدم
آورد همراه خود بوی عبیر از زلف یار

درچنین فصلی چه خوش باشد به کام دل دمی
با گروهی لاله رویان وبتان گلعذار

مجلس مستانه برپا کرده درصحن چمن
بگذرانی در سرور و شادی و بوس وکنار

با وجود این همه حزن و پریشانی که داشت
نظم شد. این چند بیت. از حافظ محنت گسار

چیم گەرەکە

گوڵی بێ بۆن و بەرام دیمەنی بێ نرخە لەلام
من گوڵی ئاڵی عەتردار و بە بۆنم گەرەکە

من قسەی خۆش و بزەی لێوە دەبزوێنێ نەشەم
کەی مرو مۆچ و خوڵق ناحەزو مۆنم گەرەکە؟

دڵ بە سەد هاوڕێی بێ مێشک و نەزان ناسرەوێ
هاو دەمێکی وەکو تۆماس ئەدیسۆنم گەرەکە

نانی ویشکی قەوەتی مشکە هەتا بۆم دەلوێ
پێتە مەغزەی قەڵەوو چێشتی بە رۆنم گەرەکە

قەت بەکیلۆ و سی‌یە تێر نابێ زگی خۆم و منداڵ
دەست بدا میوە بە خەڵوار و بە تۆنم گەرەکە

بۆ تەسەل کردنی خۆم و گەلی داماو و هەژار
سەروەتی راکفیلێر و لۆرد کەریتۆنم گەرەکە

کۆت و شاڵواری ئوروپایی ئیتر ناکەمە بەر
را نکو چۆغەی سەوز و دەستکری خۆنم گەرەکە

لە تەماشای شمق و تۆپ بازی ئولەمپیک وەرەزم
حۆقە حۆقی کەڵ و گامێش و شەقۆنم گەرەکە

بۆ ئەوەی رازی دەروونم بە خەڵك را گەیەنم
دوو بڵیند گۆی مەزن و مایکرفۆنم گەرەکە

من لە رۆژنامەوە ئەخباری سەحیح نایەتە گوێم
رادیۆش لوتفی نییە ــ تەلفیزیۆنم گەرەکە

خواردنم کەم بووە چەن حەفتەیە گیراوە مەدەم
پیپسی سارد و سوێن ئاپ و سیفۆنم گەرەکە

حافزم نیمە بە ماکینە وەشۆرم جل و بەرگ
رەقە سابونی مەراغە و ئەسپونم گەرەکە

بەهاری ١٣٥٩

سیفۆن = نۆشابەیەکە وەك پیپسی بە زمانی کوردی عێراق
شەقۆن = بە زمانی مهابادی شاخ تێ هەڵدانی مانگا

لە خوێندنەوەی ئەسپۆن بۆ وەزنی شیعر بە سەر هەمزەو
زەنەی سینەکە بخوێندرێتەوە ٠

گـــولـــە کـــــم

گوڵەکەم بۆ گوڵی روت عاجـز و ماتـم بە غـــەوس
تا کو ژێر گڵ دەخرێـم هەر بە تەماتم بە غـــەوس

وەرە ئاواتی دڵم شـەوق و رونـاکـــی مـــەنزڵـم
من کە تۆم لانەبـێ بێ سەبر و سەباتـم بە غـەوس

تەڕ ببـێ لێوی بە بـارم لە زنەی شیـوی مـەمـان
وا دەزانم کە لە سەر ئاوی حەیاتـم بـە غـــەوس

روم بدەیتـێ لە جیهـان بەختەوەرم تاجـی سـەرم
دەسـت درێـژ و مەزن و میـری وڵاتـم بە غـەوس

بیـێت و لێم تورە بی گریانە بەشـم چارە رەشــم
هەر هەمان چاو لە دەس و بێ دەسەڵاتـم بەغـەوس

زۆر نەخوش و کەلەلام ئەو دەمـە نادیاری لە لام
باوی شادی و نەشەمـە کاتێ لە لاتم بە غـــەوس

رەنگی ترین رۆژی ژیانی منە دور کەوتنـــی تـــۆ
خوشبەخـت تر بەشەرم تا لە پەناتم بە غـــەوس

پـێ لە ماڵـم مەبرە شەرتـە بە شـــانـــازی یەوە
حازری خزمەتی ئەو کەوشە لە پاتـم بە غـەوس

گوڵەکەم حۆری لەقا خونچە گوڵی باغی سەفا
بولبولی شێت و ئەوینداری لەقاتم بە غەوس

بەمە زیندانی جەفا بگرە ئامێزی وەفا
بەسەر و ماڵەوە قوربانی وەفاتم بە غەوس

ڕۆژی من ڕەش مەکە چەشنی وەلی دێوانە دەخیل
پڕ لە ناکامی دەبێ گشت دەم و کاتم بەغەوس

بێمرادانە مەگەر دەست دەمە کەشکۆڵ و عەسا
وێڵ و شەیدا بم هەتا ماوە حەیاتم بە غەوس

ئەمە ئاواتمە هەرگیز لە پەنای تۆ نەبزوم
تاکو دوایی تەمەن و وەخت و سەعاتم بە غەوس

ئاشە کوتێک و حەسیر و خەوی سەر باوەشی یار
وا دەزانم کە لە ناو کۆشك و قەڵاتم بە غەوس

شۆخی شیرین وەرە لام تاوێ نەخۆشی دەسی تۆم
دەست لە دەستم دەبڵێ هەستە شیفاتم بەغەوس

ئاهو ناڵین بەسە لوقمانی ویساڵت لە کنە
دەردی دڵداریە خستوتی دەواتم بە غەوس

ئێش و ئازاری لەشم دەرکە بە ماچێکی دەست
شەکەتی کوڵمی گەش و لێوی نەباتم بەغەوس

بەزەیت بۆ بەمنی چارەڕەش و پیر و کەساس
حافزم موستەحەقی خێر و زەکاتم بەغەوس

زستانی ١٣٥٨

زنجیره

ئەو بەژنە لە بارەت کە دەڵێی خەڵفی چنارە
بەو پرچە درێژانەوە لێم بوتە قەنارە

زنجیرەی سینتۆیە مەگەر پەلکەیی شۆرت
بۆ گرتن و خنکانی گەلی کوردی هەژارە

بۆ کوشتنی تێکرایی چ چالاکە مژۆڵت
لەم خەڵکە کە چەوساوە لە ژێر باری پەژارە

وەک بەندی قزڵ قەلعە دەچێ چاڵی چەنەی تۆ
هەر چی چو بەشی جەزرەبەیە قەمچی یە دارە

ئەگریجە کە فەرمانبەری ساواکی بەرۆتە
دیلی دەمی ئەو رو رەشە زیاتر لە هەزارە

کێت کوشتووە وا شاهیدی خوێن خۆرییە لێوت
نینۆکی دەمی شت کە بە خوێن دا چووە دیارە

توزێ بەزەییت نایە بەوانەی کە لە تاوت
وێڵن لە دەر و دەشت و جێیان کێو و نزارە

"١٣٥٤"

شیعـــرێکـی بـۆ نیشـــان

نەفام و هەرزە ئێژن پیاو بە پارە زیـر و ماقوڵـــە
بەڵام پیاوی بە بیر و زیر ئەوی پێی هیچ نەبێ پوڵە

لە لای بەعزێ ئەوی کۆشکی هەبو فۆرتی لە بن پێ بوو
پەسندی خەڵکە زانایە قسەی جـێ گیر و مەقبـــوڵـــە

ئەوی لای گەل بە قەدر و قیمەتــە با پێت بڵێم کێیە
کەسێکە خۆی وەلا نـاوە بە کاری خەڵکـی مەشغوڵـــە

نەجابەت کردەوەی جـوانــە ڕوواڵــەت بۆ فریو دانـــە
ئەگــەر بۆ سودی شەخســی بێ سەولدیش هەر وەکو پوڵە

دەبینی گەر تەماشا کەی بە دیقەت سەیری دونیا کەی
لە بۆ پڕ کردنی گیرفان و ورگە ئەم جم و جـوڵـــە

بە بیری بێنێ داریـێك بێ چەمێـس ڕەنگە بیشکێنـــێ
بەلام هەر چونـی مەیلــت لێ بو ڕای دێنی هەتا شوڵە

مولاقاتی کەسێکم کۆنتریــن ئـاواتــە هـــەی هـــاتـــە
ئەمــن لیــرە لە کـوردوستــان دەژیــم و ئەو لە دزفولە

مەلــەی گۆمی سیاسـەت حـەستەمە حافـز مەچۆ نیــــوی
گــەلــێ پسپۆڕی تیـا خنکـاوە بــێ ئامانــە زۆر قوڵـــە

پــــائیـــــزی ١٣٥٨

ناحەز و جوان

تا بژیم تێت دەبڕم خاوەنی جوانی و دەسەڵات
چاوی ئاوات و هیوام ئەی گوڵی سەرتۆپی وڵات

دا دەمرکێ کوڵی دڵ تاوێکی ڕێت خەم چدەبێ
بە سەری نوکی زمانم لە بنی پەنجەیی پات

ڕۆژی هەڵکەوتە دەجا بۆ گوڵەکەم تێت ڕاکەم
لە ترۆ مبیلی فیداکاری بەرەو کۆری خەبات

لیێت دەبەم جاریێ بە بێدەنگی نەچی بیکەیە قاو
نێوی هاوکاری لە گەڵ شۆڕشەکەی

یاری شیرین دەوەرە تا زووە تا لیێت نەچووە
تەمەنی جوانی بژین پێکەوە تا کەی بە تەمات

گیانەکەم خۆ تۆ هەزار جار بەترت داوە بە من
قەولی بۆ کردەوە هەر وشکە تریتم بە هیوات

کەنگێ بۆم دا دەکەنی خۆمی بە سەر دا کێشم
کەوشەکەت ماچ کەم و سەر دانێمە بەر پێتکر ومات

لێت نەچێ ڕەنگە لە بەر تەنگی ئەشق بۆت تەرکەم
دەستە نەرم و شلەکەت بازنە ئازاری نەدات

توندو تیژی بەسە بۆم تیل کە دمبا لێی ڕا دەم
بە سمێڵ گەسکی دەم ئەو تۆزە لە سەر شانی کەوات

تۆ لە سەر ئەو ڕتە بێ تێک دەچە تێنین لە پڕا
من لە پێت دڕکی مژۆڵ تۆ لە دڵم تیری نیگات

هەر نەبێ تاقە یەکێکم دەیە با خۆم نەکوژم
لەم هەمو دەسرە کە پێی دەسری دەم و لێوی نەبات

بێڵە خاوی کەمەوە ڕەق بووە سندوقی سەرت
باری لێوم بە تکەی ئارەقەکەی سەر گۆنات

پاش و پێش هەر یەکە بۆ من کە مەبەستم چونە
زەردە لیمو چووە ناو دەستمەوە یا پرچی سیات

هەر لە لای تۆیە ئەوەی من دەمەوێ تۆی کێشم
خۆڵی بەر پێتە لە چاوم کرێ ڕوناکی دەکات

حەز دەکەی جارێ بژیم بۆم وەرە پێش با تۆی نیشم
دەم لە نیوانی مەم و سینە وەخۆم ئاوی حەیات

نایەڵم بێشی وەرە پێشی دەبا بۆت تێخەم
ئەم دوو ئەنگوستیلە ئاڵتونە ، لە قامکت بە خەڵات

دەوەرە گیان و قەومت تاوێ ئەوەم بگرە بە وەت
نەزمی دەستم بە سەری پەنجە نەخۆشم کە لە لات

من که خۆم ناومته پێناوت ئه تۆش بـۆم فـــش کـه
تۆڵی راستت بخـه مـه باسکـم و دەرچین له وڵا ت

بـا بکەم تۆبه له سەر دەســت و ئیتر دای هێڵـم
ریشی بۆزم ببمـه سالکی ببـەر کۆشك و ســـــەرات

تا کوتم کوانـی ؟ بڵـێ هانێ دڵـم مـه شکێنـــــه
حافــزم موستەحەقـم چاو له دەسی تۆم هەمو کـات

جوانی تۆی دا له مەحەك ناحەزی من بۆم دەرکـه وت
ئەوی جوانان هەیانه به تەنیا هـایه لات

(ئەم شیعرانەی سالی ۱۳۵۰ هۆنیومەتەوه و سالی ۱۳۵۹
ئەم دو شیعرانەی خوارێ لێ زیاد کردووه ٠)

گوڵه کەم بۆیـه نەشەت سـازه دەڵێـن چاکـــت دا
ئیمتیحـانـی شەشی ناوەندی بـۆی مـامۆستـــات

خـۆت کەسێ شل که سەرت داخه دەبا بێتەوه نیـم
دوو زەرو کوڵمی گەش و چاڵی چەنەت زیبکه نەکـات

له فارسیش دا ئەسەدی توسی لەم شیوه شیعرانـــــەی
به شیوەی ناحەز و جوانی هـەیـه ٠